İŞKUR

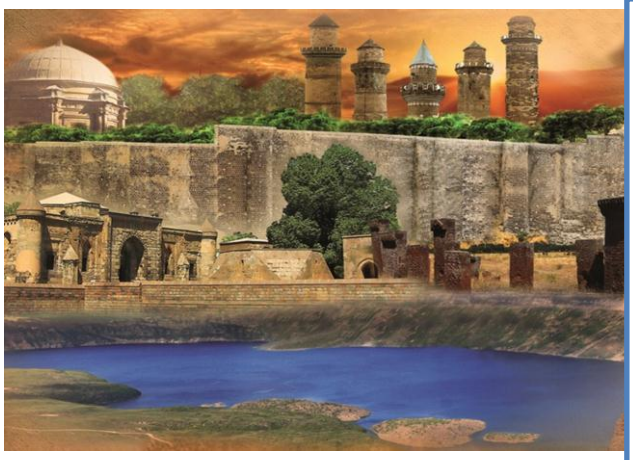

2015

BİTLİS

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİTLİS ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2015)

YAZARLAR

MAŞALLAH CAYHAN

SEDAT KOCAMAN

ÖNSÖZ

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de –hızlı bir değişim yaşanmakta sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş olarak adlandırılan bu süreçte giderek teknoloji hakim olmakta emek yoğun üretim modelinden hızla uzaklaşılmaktadır. Bu değişim işgücü piyasasına da yansımaktadır. İstihdam artışının sağlanması ve geleceğe yönelik istihdam politikalarının belirlenebilmesi, gelecekte temininde güçlük çekilebilecek mesleklerin belirlenebilmesi ve buna paralel olarak işgücü uyum faaliyetlerinin bu alanlarda yoğunlaşması için işgücü -piyasasının izlenmesi oldukça önem arz etmektedir.

Yaşadığımız dünyada kalıcı olmak için gelecekle ilgili değişim ve gelişimleri –yakından takip etmek ve olası durumlarda neler yapılabileceği konusunda önlem alınması gerekmektedir. İşgücü piyasası da arz ve talep dengesinin sağlandığı ve gelecek öngörüleriyle bir bütün oldukça faydalı olacaktır. İşverenlerimiz aradığı nitelikte işgücünü bulamamakta, işgücünün nitelikleri işverenlerin aradığı nitelik ve beceri ile uyuşmamaktadır. Bu sorunun çözümü için işsizlerin niteliklerini ve işverenlerin hangi mesleklerde ve hangi niteliklerde elemana ihtiyacı olduğunu bilmek oldukça önemli hale gelmektedir. Mesleki eğitimin iyileştirilmesine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalarda, işsizliğin önlenmesine yardımcı olmak, işverenlerin ihtiyaç duydukları mesleklerde ve nitelikte elemanları işgücü piyasasında kolayca bulabilmesini sağlamak için yerel düzeyde bir işgücü piyasası analiz çalışması gerçekleştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçtan hareketle hazırlanan; İşgücü Piyasasının Analizi, sektörler bazında işgücü piyasası ihtiyaç ve arz tespitine ilişkin en gerçekçi ve güncel durumun belirlenmesi ile sürekli olarak güncellenebilir bir veri tabanının oluşturulması hedeflenmiştir. İşgücüne ve ekonomik yaşama yönelik planlama ve araştırma çalışmalarında çeşitli kesimlerin istifade edeceği bir yol gösterici olacaktır.

İlimizde işsizlikle mücadelede en önemli görev ve sorumlulukları üstlenen Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü işverenlerin işgücü taleplerini uygun eşleştirme faaliyetleri ile kendisine başvuran iş arayanlarla karşılanabilmesi ve işgücünün istihdam edilebilirliğinin arttırılması amacıyla yılda 4 defa toplanan il istihdam ve mesleki eğitim kurulunda alınan kararlar ve oluşturulan politikalar çerçevesinde çeşitli alanlarda işgücü uyum faaliyetleri düzenlemekte–, toplum yararına çalışma programları uygulamakta, iş arayanlar için iş ve meslek danışmanlığı faaliyetlerini yapmakta, girişimcilik ve staj programları düzenlemekte, öngörülen şartları sağlayan işsizlere ve işini kaybedenlere geçici bir süreyle işsizlik sigortası, iş kaybı tazminatı-, kısa çalışma ödeneği ödemektedir.

“Hangi meslekte ne kadar elemana ihtiyaç vardır” sorusu, bu çalışma ile cevap bulacaktır. Gerek İl Müdürlüğümüz gerekse diğer kurum ve kuruluşlar tarafından insan kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla düzenlenen mesleki eğitim faaliyetleri daha isabetli ve işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda olacaktır. 380 işyerine uygulanmış olan İşyeri Bilgi Formları doğrultusunda Bitlis ili için öncelikle mesleki eğitim programlarımızdaki etkinliğin arttırılması ve işgücü piyasasında taleplere uygun işgücünün yetişmesinin sağlanması beklenmektedir. Bu itibarla elimizdeki çalışma, işgücü piyasası açısından önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Burada İşgücü Piyasası Analizi kapsamında ortaya çıkan raporun kitap halinde yayınlanması ve bu bilgilerin Bitlis iş dünyasına ve çalışma hayatını organize eden Kamu Kurum ve Kuruluşlarına ve bilgi formlarını dolduran işverenlerimize faydalı olması temennisiyle emeği geçen herkese şükranlarımı sunarım.

Alaattin ASLAN
Bitlis Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ i
TABLOLAR LİSTESİ v
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ 9
GİRİŞ 10
BİRİNCİ BÖLÜM 11
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 11

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 13
İŞKUR GÖSTERGELERİ 13
Kayıtlı İşsiz Verileri 13
Açık İş Verileri 15
İşe Yerleştirme Verileri 16
Kurs ve Kursiyer Verileri 18
İşsizlik Ödeneğinden Yararlanan Verisi 19

İKİNCİ BÖLÜM .....
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI .....
AMAÇ VE YÖNTEM .....
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 22
İşyeri Verileri 22
Çalışan Verileri 24
AÇIK İŞLER 38
Açık iş verme ve açık iş oranı 38
Arama kanalı 46
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 59
Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyerleri 59
Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 63
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 73
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler 76
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler 76
SONUÇ 78

KAYNAKÇA **80**
EKLER..... **81**

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu.....81

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları.....88

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü.....91

Ek 4- Ek Tablolar.....99

EK:5 2 İle 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri.....100

TABLO LİSTESİ

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

Tablo 2 : Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Edenler

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 8: Sektörlere göre işyerlerinin Dağılımı

Tablo 9: Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete göre Dağılımı

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışan Meslekler

Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En Fazla Çalışılan Meslekler

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı

Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık işi Olan İşyerlerinin Dağılımı

Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık işlerin Aranma Süresi

Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Tablo 33: Vardiyalı Çalışam Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Tablo 34: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Tablo 35: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen eğitim Düzeyi

Tablo 36: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Tablo 38: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Tablo 39 : Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Tablo 40 : Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Tablo 41 : İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Tablo 42 : Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Tablo 43: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Tablo 45: Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Tablo 46: Meslekler Bazında Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Tablo 47 : İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Tablo 48: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Tablo 49: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Tablo 50: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Tablo 51: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları

Tablo 52: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Tablo 53: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Tablo 54: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

Tablo 55: Sektörlere Göre İstihdam Artışı/Azalışı Beklentisi

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

Grafik 2 : Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete göre Dağılımı

Grafik 3: Yılaara Göre Açık İş

Grafik 4: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Göre Dağılımı

Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalan İşyeri Sayısı Oranları

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri

Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Grafik 14: Açık İşlerin arama Kanallarına Göre Dağılımı

Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

Grafik 18: Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Grafik 19: Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Grafik 20: Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk.: Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İEP: İşbaşı Eğitim Programı

İO: İşsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYP: Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

2015 yılı Mayıs - Haziran aylarında İl Müdürlüğümüz tarafından İş Gücü Piyasası Analizi kapsamında İl genelindeki 10 ve üzeri çalışanı olan işyerleri üzerinde yapılan araştırmalar kapsamında 2014 yılı birinci döneme ait elde edilen verilere göre İl Müdürlüğümüze kayıtlı işsizlerde beden işçisi, açık işlerde dokuma konfeksiyon makineci ve işe yerleştirmelerde meslekler bakımından ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almaktadır. Bu kapsamda açık işlerin karşılanma durumu gözetilerek İl Müdürlüğümüz tarafından yıl içerisinde çeşitli kurslar düzenlenmiş olup toplam 255 kurs/program açılmış ve 1305 kişi bu kurs/programlardan faydalanmıştır.

Araştırma yapılan işyerlerinden elde edilen verilere göre İl genelinde sektörlere göre en fazla işyeri İnşaat sektöründe olup bu sektörü Toptan ve Perakende Ticaret sektörü takip etmektedir.

İlde toplam 5413 çalışanın 4435'ü erkek ve 979'u kadınlardan oluşmaktadır. Çalışılan meslek grupları incelendiğinde erkeklerde 1056 kişi ile nitelik gerektirmeyen meslekler ilk sırada yer alırken kadınlarda ise 249 kişi ile büro hizmetlerinde çalışanlar ilk sırada yer almaktadır.

En çok çalışılan meslekler arasında ilk üç sırayı Temizlik Görevlisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve dokuma Konfeksiyon Makineci, yer alırken cinsiyet ayrımına göre incelendiğinde ise erkeklerde ilk üç sırayı Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri paylaşırken kadınlarda ise bu sıralama dokuma konfeksiyon makineci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Temizlik Görevlisi olarak farklılık göstermektedir.

Yapılan araştırma kapsamında ilde toplam 282 kişilik açık iş bulunmakta olup en fazla açık iş %71,2 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe görünmektedir. Meslek gruplarında ise en fazla açık iş %23,3 ile büro hizmetlerinde çalışanlar bulunmaktadır. Meslekler bazında açık işler incelendiğinde ise en fazla açık iş %70,9 ile çağrı merkezi müşteri temsilcisi mesleğinde bulunmaktadır.

GİRİŞ

Bitlis ili işgücü piyasası araştırma raporunun nihai hedefi illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Bitlis ili için 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Bitlis işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücünün çalışma hayatıyla buluştuğu piyasa koşullarına ise işgücü piyasası denmektedir. İşgücü piyasasının etkilendiği birçok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasasını çok yönlü değerlendirmek gerektiğinden analizler zorlaşmaktadır. İşgücü piyasası; nüfus, ekonomik yapı, sosyal yapı, eğitim yapısı, işgücü göstergeleri, yatırımlar, teşvikler, göç durumu gibi birçok faktörden etkilenmektedir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik endeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir.

Bu bölümde özellikle işgücü piyasasının arz yönü üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Yukarıda da anlatıldığı gibi işgücü piyasasını birçok faktör etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsine yer verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle Bitlis ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1'de Bitlis iline ait temel işgücü göstergeleri mevcuttur. 2008 yılından 2013 yılına kadar olan; işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı başlıkları altında oransal değerler ile Bitlis ilinin işgücü piyasası yorumlanmaya çalışılacaktır.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri[1]

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	**38,8**	**14,2**	**33,3**
2009	**42,9**	**14,3**	**36,8**
2010	**44,1**	**16,3**	**36,9**
2011	**48,2**	**11,1**	**42,9**
2012	**46,7**	**9,1**	**42,4**
2013	**46,5**	**10,6**	**41,5**

Kaynak: TÜİK

[1] TÜİK'in İl Düzeyinde açıkladığı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları eski veri setine aittir. 2014 yılı Şubat Döneminden beri yayınlanan yeni veri setine göre İl düzeyinde veri yayınlanmamıştır.

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı, çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur.

İstihdam oranındaki değere bakılarak ülke ekonomisini pozitif veya negatif yönde değerlendirilmek mümkün değildir. Bunun yanında istihdam oranları değerlendirilirken çalışma saatleri, kayıt dışı istidam ve ücret gibi unsurlar da etkilidir.

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

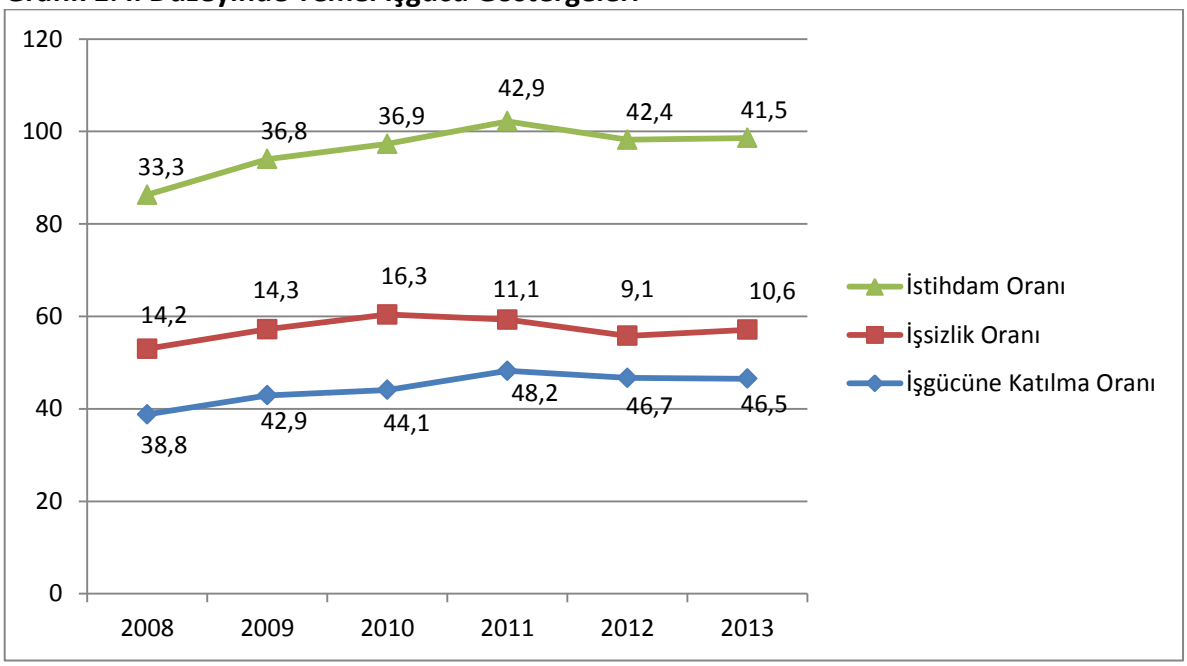

Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafikte görüldüğü üzere, işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2011 yılına kadar artış göstermiş olup, 2012-2013 yılları arasında azalış yaşamıştır. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun sürekli azaldığını göstermektedir.

Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam oranı ise 2008-2011 yıllarında artış gösterirken, 2011 sonrasındaki yıllarda düşüş eğilimi göstermektedir. Bu eğri yorumlanacak olursa iki farklı analiz söz konusu olmaktadır. Birinci durumda çalışabilir yaştaki kişi sayısının çoğalması, ikinci durumda ise istihdam alanlarının yeterli seviyede gelişememesiyle, çalışabilir çağa gelen insanların işgücüne katılım gösterememesi söz konusu olmuştur.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, işsizlik oranında yıllar itibariyle dalgalanmalar görülmektedir. En yüksek işsizlik oranı 2010 yılında görülmektedir.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR verileri işgücü piyasasının nabzının tutulması için önemli göstergelerdendir. Kuruma kayıtlı olanlar ile ilgili veriler olup oldukça detaylıdırlar.

KAYITLI İŞSİZ

Kayıtlı işsizler İŞKUR'a kayıt olup işsiz olduğunu bildiren kişilerdir. Bir kişi İŞKUR'a kayıt olduktan sonra 18 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kişinin kaydı aktif kayıtlardan kaldırılır. Grafik 2'de yıllar itibariyle Bitlis ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

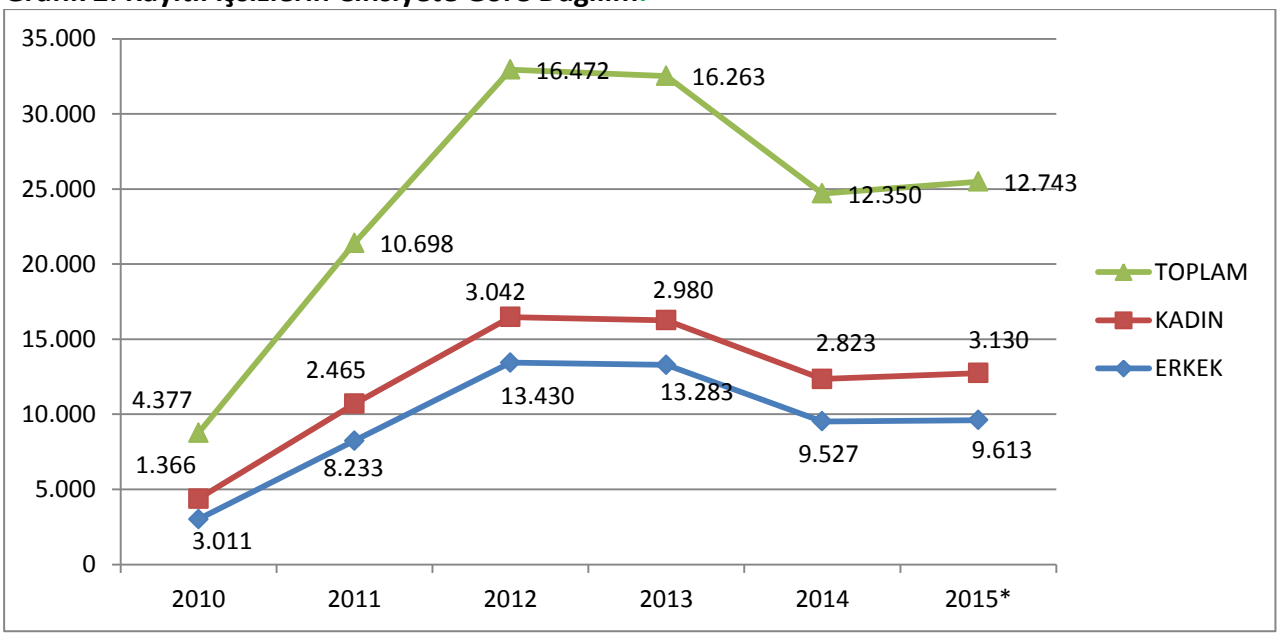

Kaynak: İŞKUR *2015 yılı HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

2010 yılında Bitlis ilinde 4 bin 377 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı yaklaşık üç kat artarak 12 bin 743'e yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un tanınırlığının artmasından ve işgücü piyasasında aktif bir oyuncu hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı erkeklerin sayısında genelde bir artış gözlemlenirken 2013 yılında bir düşüş yaşanmış, sonraki yıllarda ise artış yine devam etmiştir. Kadınlarda ise 2010 yılında 1.366 kişi kayıtlı iken, 2015 yılında bu sayı yaklaşık üç kat artarak 3 bin 130 kişiye çıkmıştır. Kadınların ekonomik değer üretmek ve ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri, bu sayıda belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin arttığının göstergesidir.

Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Kayıtlı İşsiz**
Beden İşçisi(Genel)	6.956
Büro Memuru(Genel)	839
Beden İşçisi(Temizlik)	366
Temizlik Görevlisi	212
Beden İşçisi(İnşaat)	166
Güvenlik Görevlisi	128
Kalorifer Ateşçisi(Katı, Sıvı, Gaz)	123
Şoför(Yolcu Taşıma)	107
Güvenlik Görevlisi(Silahlı)	95
Bilgisayar İşletmeni	85
Diğer Meslekler	3.666
Toplam	12.743

Kaynak: İŞKUR *HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile 12 bin 743'tür. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı sıralamasında yer alan ilk beş meslek nitelik gerektirmeyen meslekler iken devamında güvenlik görevlisi, kalorifer ateşçisi, şoför(yolcu taşıma), ve bilgisayar işletmeni mesleklerinin sıralandığı görülmektedir.

Herhangi bir niteliği olmayan kişilerin çokça müracaat ettiği "Toplum Yararına Programlar" (TYP) neticesinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı işgücü göstergelerinde bir takım nicel değişiklikler olmuştur. Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinde yaşanan genel artış bu noktada ortaya çıkmaktadır.

AÇIK İŞLER

İşverenlerin İŞKUR'dan eleman talepleri açık iş olarak adlandırılmaktadır. Grafik 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 768 kişi olan açık iş sayısı yıllar itibari ile katlanarak artmış ve 2012 yılında toplam 3 bin 946 kişiye ulaşmıştır. 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile de açık iş sayısı 1.040 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş

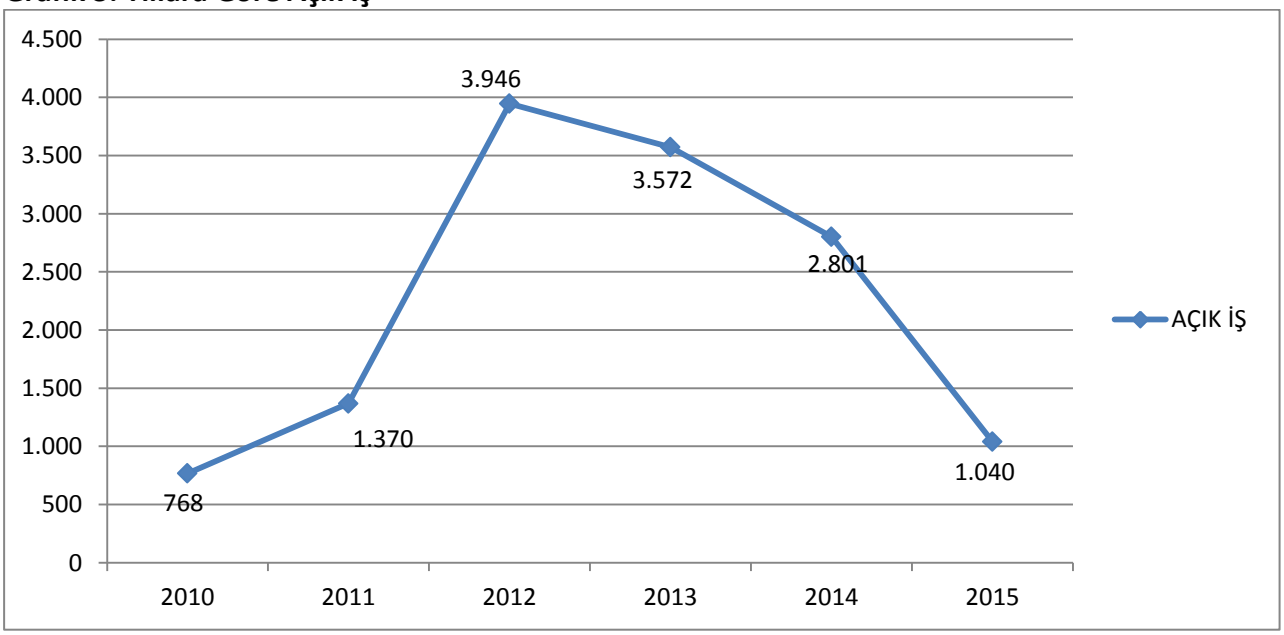

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı Ocak-HAZİRAN dönemini içermektedir.

2015 Yılı Haziran ayı sonu itibari ile açık işlerde birinci ve ikinci sırayı Dokuma Konfeksiyon İşçisi ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi almış, bu meslekleri sırasıyla Beden İşçisi(Genel) Konfeksiyon İşçisi, Garson(Servis Elmanı), Satış Danışmanı, Gemi Onarım İşçisi, Mermer İşçisi, Bekçi, Temizlik Görevlisi izlemiştir.

Tablo 2: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Açık İş**
Dokuma Konfeksiyon Makineci	**228**
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	225
Beden İşçisi(Genel)	209
Konfeksiyon İşçisi	154
Garson(Servis Elemanı)	27
Satış Danışmanı	17
Gemi Onarım İşçisi	15
Mermer İşçisi	14
Bekçi	11
Temizlik Görevlisi	8
Diğer Meslekler	360
Toplam	**1.040**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

İŞE YERLEŞTİRMELER

Grafik 4'te yer alan yıllar itibariyle işe yerleştirme sayıları karşılaştırıldığında, 2010 yılında bin 746 olan işe yerleştirme sayısı dört kattan fazla artarak 2012 yılında 3 bin 299'a çıkmıştır. 2013 yılında ise büyük bir düşüşle 2 bin 380'e düştüğü görülmektedir. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde ise işe yerleştirme sayısı 557 olarak gerçekleşmiş olup yılsonunda 2014 yılı işe yerleştirme rakamının aşılacağı tahmin edilmektedir.

İşe yerleştirme rakamlarındaki belirgin artışın arkasında; aktif işgücü programları ve İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. Bunların neticesinde İŞKUR'un tercih edilirliği; hem kayıtlı işsiz göstergelerine hem de işe yerleştirme sayılarına yansımıştır.

Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

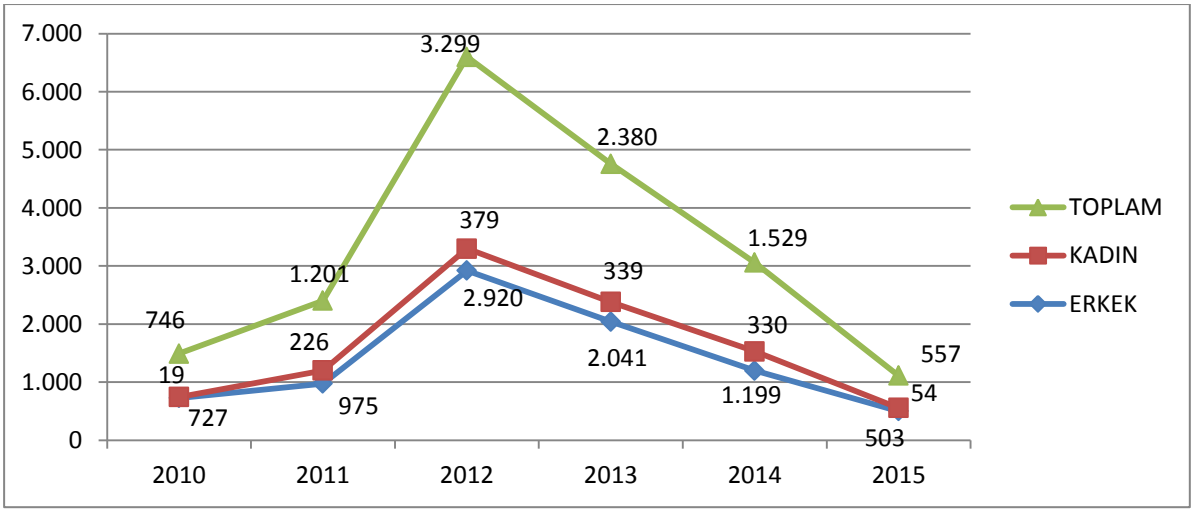

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı OCAK-HAZİRAN Dönemi

2015 yılının ilk altı ayında gerçekleşen işe yerleştirmelere meslek bazında bakıldığında; ilk iki sırada Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi mesleği yer almaktadır. Bu meslekleri sırasıyla; Dokuma Konfeksiyon Makineci, Konfeksiyon İşçisi, Satış Danışmanı, Büro İşçisi, Garson(Servis Elemanı), Pizza Ustası, Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı meslekleri takip etmektedir.

Kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme göstergelerinde yer alan mesleklere baktığımızda, işgücü piyasası tarafından talep edilen mesleklerle kayıtlı işsizlerin meslekler bazında örtüştüğü görülmektedir. Söz konusu durum işe yerleştirmelerin mesleklere göre dağılımında da kendisini göstermektedir.

Tablo 3: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**İşe Yerleştirme**
Beden İşçisi (Genel)	477
Güvenlik Görevlisi	26
Dokuma Konfeksiyon Makineci	11
Konfeksiyon İşçisi	10
Satış Danışmanı	7
Büro İşçisi	4
Garson (Servis Elemanı)	3
Pizza Ustası	2
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	2
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	2
Diğer Meslekler	13
Toplam	**557**

Kaynak: İŞKUR * HAZİRAN ayı sonu itibariyle

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

2015 yılının ilk altı aylık bölümünde aktif işgücü programları kapsamında 255 adet program düzenlenmiş ve bu programlara toplam 1.305 kişi katılmıştır.

Toplum Yararına Program (TYP) dâhilinde ise ilk altı ayda 2 bin 629 kişi programdan yararlanmıştır.

İşbaşı Eğitim Programı (İEP) ise piyasa tarafından oldukça rağbet gören, işe alımlarda ve meslekte tecrübe edinme noktasında en anlamlı geri dönüşlerin olduğu ve en fazla istihdamın sağlandığı programdır. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde 213 İEP düzenlenmiş olup 309 kişi bu programlardan faydalanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarında ise 38 adet kurs düzenlenmiş olup 898 kişi bu kurslardan faydalanmıştır.

İŞKUR'un düzenlediği aktif işgücü programları kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgisini artırmakla kalmayıp hem kişilere meslek kazandırmakta, hem de kişilerin işgücü piyasasına girişinde aracı rol oynamaktadır.

Tablo 4:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015*	38	898	213	309	4	98	255	1.305	48	2.629
2014	28	798	221	248	4	105	253	1.151	68	3.214
2013	14	592	104	139	1	106	119	837	64	3.115
2012	24	799	45	60	4	100	73	959	38	2.957
2011	36	838	35	68	8	199	79	1.105	11	378
2010	43	856	8	8	2	49	53	913	13	394

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Bitlis ilinde 2015 yılının ilk altı ayında 457 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 5: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran ve Hak Eden Sayısı (2015*)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı
2015*	457
2014	858
2013	449
2012	289
2011	292
2010	244

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

İŞKUR'un tanınırlığının ve işgücü piyasasındaki etkinliğinin artması, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarındaki değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde işsizliği ödeneğine başvuruların sayısı artmıştır.

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

Meslekler	İşsizlik Ödeneğini Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	158
Temizlik Görevlisi	30
Büro Memuru (Genel)	29
Beden İşçisi (Temizlik)	19
Aşçı	12
Temizlik İşçisi(El ile Cadde, Sokak, Park Vb)	10
Şoför –Yük Taşıma	9
Ağır Kamyon Şoförü	7
Güvenlik Görevlisi(Silahlı)	6
Diğer Meslekler	177
Genel Toplam	457

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

Tablo 7 incelendiğinde mesleklere göre işsizlik ödeneğini hak edenlerin en çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde olduğu tespit edilmiştir. Diğer mesleklerde ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin sayılarının birbirlerine yakın değerler olduğu görülmektedir. Bu durum meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıklarını veya kişilerin çalıştıkları işlerden memnun olduklarını ifade etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına karşın etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle de işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar dışında Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunmasına yönelik EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" [2] kapsamında,

Temel işyeri bilgileri

Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)

Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet, Aranma Süresi)

Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Nedeni)

30 Nisan 2016 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için, örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

[2] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde Bitlis ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası talep araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlananların hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanı olup olmama durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Bitlis ilinde 380 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 5 bin 413 çalışan tespit edilmiştir.

İŞYERİ VERİLERİ

Bitlis ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden ve çalışma kapsamına giren işyerleri için veriler derlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 380 işyeri için veri üretilmiştir. İşyerlerinin sektörel dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

Sektörler	10+
İnşaat	168
Toptan ve Perakende Ticaret	73
İmalat	34
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	16
Eğitim	16
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16
Ulaştırma ve Depolama	14
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	8
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	4
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3
Bilgi ve İletişim	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
Genel Toplam	**380**

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ilindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin inşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak her 2 işyerinden biri inşaat sektöründedir. Bu sektörü daha sonra sırası ile İnşaat (yüzde 19,2) ile toptan ve perakende ticaret ve (yüzde 8,9) ile imalat sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektör işyerlerinin yüzde 72'sini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde en fazla işyeri İmalat sektöründe daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret ile

İnşaat sektörü gelmektedir. Bu açıdan Bitlis ilinin Türkiye geneli ile farklılaştığı görülmektedir. İşyeri sayıları bakımından illerin yarıdan fazlasında İmalat sektörü ilk sırada iken Bitlis'te üçüncü sıradadır.

Bitlis ilinde en az işyeri su temini, bilgi iletişim, madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerinde bulunmaktadır. Türkiye genelinde en az işyeri Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründedir.

İmalat sektöründeki farklılık dışında Türkiye genelindeki işyerlerinin dağılımı ile Bitlis ilinin sektörel dağılımı benzer durumdadır.

Bitlis ilinde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 5 bin 413 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 82'si erkek, yüzde 18'i kadındır. Türkiye genelinde ise 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların yüzde 72,5'i erkek, yüzde 27,5'i kadındır. Bitlis'te kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşüktür. Ancak bölgede özellikle Tarım sektöründe kadınlar yaygın olarak ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün bu çalışmada kapsam dışı olması nedeniyle kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşük olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye genelinde Eğitim ve Sağlık sektörlerinde kadınlar erkeklerden daha fazla sayıda çalışmaktadır. Bu iki sektörde çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki oranı yüzde 10'un üzerindedir.

Türkiye genelinde Eğitim ile Sağlık sektörlerinde çalışan kadın sayısı çalışan erkek sayısından daha fazla iken Bitlis'te çalışan kadın sayısının erkek sayısından fazla olduğu sektör bulunmamaktadır

Bitlis'te araştırma kapsamındaki işyerlerinde kadın çalışanların oranı Türkiye geneline göre daha düşüktür. Sektörler arasında da farklılaşma görülmektedir.

Tablo 9: Bitlis'te Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	10+		
Sektör	Kadın	Erkek	Toplam
İnşaat	170	1086	1257
Toptan ve perakende ticaret	52	740	792
İmalat	279	483	762
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	91	578	669
Diğer hizmet faaliyetleri	140	331	471
Eğitim	73	267	339
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	130	180	310
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	14	252	266
Ulaştırma ve depolama	1	202	203
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4	165	169
Bilgi ve iletişim	23	62	85
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2	62	64
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	26	26
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	1	1
Genel Toplam	979	4435	5413

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te en fazla çalışan İnşaat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İmalat sektörlerindedir. Çalışanların yüzde 52'si bu sektörlerdedir. Erkeklerde en fazla çalışılan sektörlerin sıralaması aynı iken kadınlarda en fazla imalat daha sonra sırası ile inşaat ile diğer hizmet faaliyetleridir.

En az çalışanı olan sektörler ise işyeri sayısı ile bağlantılıdır. İşyeri sayısı en az olan sektörlerde çalışan sayısı da azdır.

Sektörlerdeki işyeri sayısı ve çalışan sayılarından ortalama bir işyerinin büyüklüğü bulunabilmektedir. Grafik 5'te sektörlerde bir işyerinde ortalama çalışan sayısına yer verilmiştir.

Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

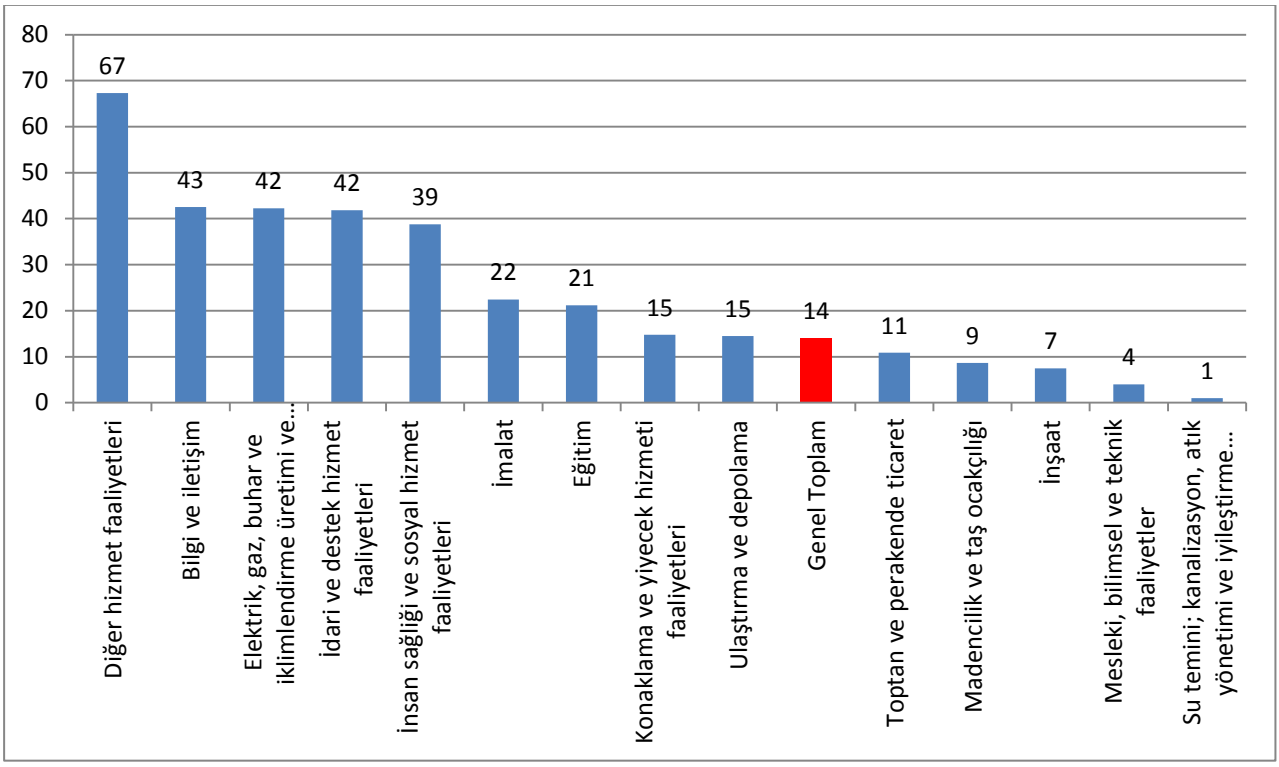

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 14'tür. Türkiye genelinde ise bu sayı 35'tir. Bitlis'teki işyerleri Türkiye geneline göre daha küçük ölçekli işyerleridir.

Türkiye genelinde en fazla işyeri ve çalışan olan ilk üç sektörden İmalat sektörü ortalamanın üzerinde iken Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleri ortalamanın altındadır. Bitlis'te ise bu inşaat ve toptan perakende ticaret ortalamanın altındadır. İmalat sektöründe Türkiye genelinde ortalama çalışan sayısı 50 kişi iken Bitlis'te bu sayı 22'dir. Bitlis'te ortalama çalışan sayısı en yüksek sektörler diğer hizmet faaliyetleri, bilgi iletişim ile elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme faaliyetleri sektörleridir.

Bitlis ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin %41'i 5-9 yaş aralığında faaliyet gösteren işyerleridir. Daha sonra ise daha 5 yılını doldurmamış yeni işyerleri gelmektedir. İşyerlerinin yaklaşık yüzde 63'ünü bu iki gruba aittir.

Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

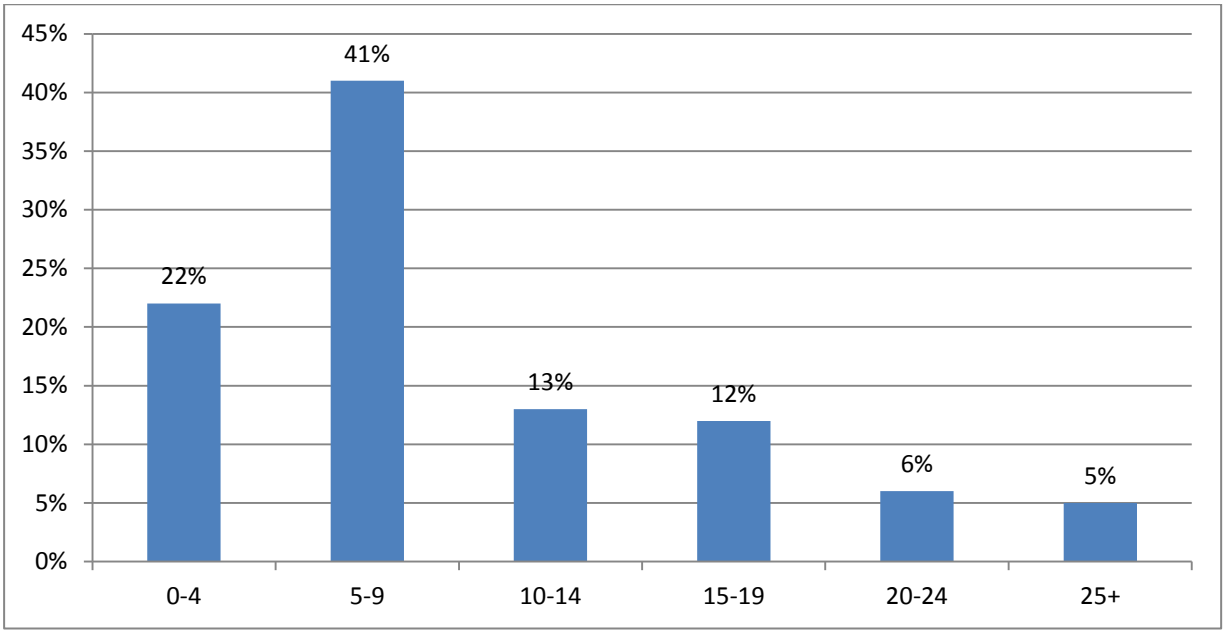

Kaynak: İPA 2015

Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında Türkiye genelinde her yaş grubuna işyerlerinin dengeli dağıldığı ve en fazla işyerinin yüzde 27 ile 5-9 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde 25 ve üzeri yaştaki işyerlerinin oranı yüzde 13'tür. Türkiye geneli işyerlerinin yaş grupları ile Bitlis ilindeki işyerlerinin yaş grupları benzerlik göstermektedir. Bitlis'teki işyerlerinin çoğunluğunu kısa süredir faaliyet gösteren işyerleri oluşturmaktadır.

Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla çalışan meslek grubu nitelik gerektirmeyen meslek elemanlarıdır. Çalışanların yüzde 21,5'i bu meslek grubundadır. Türkiye genelinde çalışanların %16,7'si bu meslek grubundadır.

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	10+		
Meslek Grubu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1056	111	1168
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	748	247	994
Hizmet Ve Satış Elemanları	669	76	744
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	423	249	672
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	484	88	571
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	497	40	537
Profesyonel Meslek Mensupları	330	128	459
Yöneticiler	229	40	268
Genel Toplam	**4435**	**979**	**5413**

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ilinde mesleki nitelik ve beceri gerektirmeyen işlerde çalışma oranı Türkiye geneline yakındır. Bitlis'te erkeklerin yüzde 23,8'i kadınların ise yüzde 11,3'ü nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaktadır. Türkiye genelinde bu oranlar erkekler için yüzde 15,4, kadınlar için ise yüzde 20,2'dir. Diğer yandan genellikle lisans mezunlarının çalıştıkları Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu incelediğinde Bitlis'te kadınların yüzde 13'ünün, erkeklerin ise yüzde 7,4'ünün bu meslek grubunda çalıştığını görülmektedir. Fotoğrafa bu açıdan bakıldığında da kadınların yüksek eğitim gerektiren meslek grubunda daha yoğun çalıştığı tespit edilmiştir.

Bitlis'te erkekler en fazla nitelik gerektirmeyen meslek ile hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışırken, kadınlar ise büro hizmetleri ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda çalışmaktadırlar.

Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

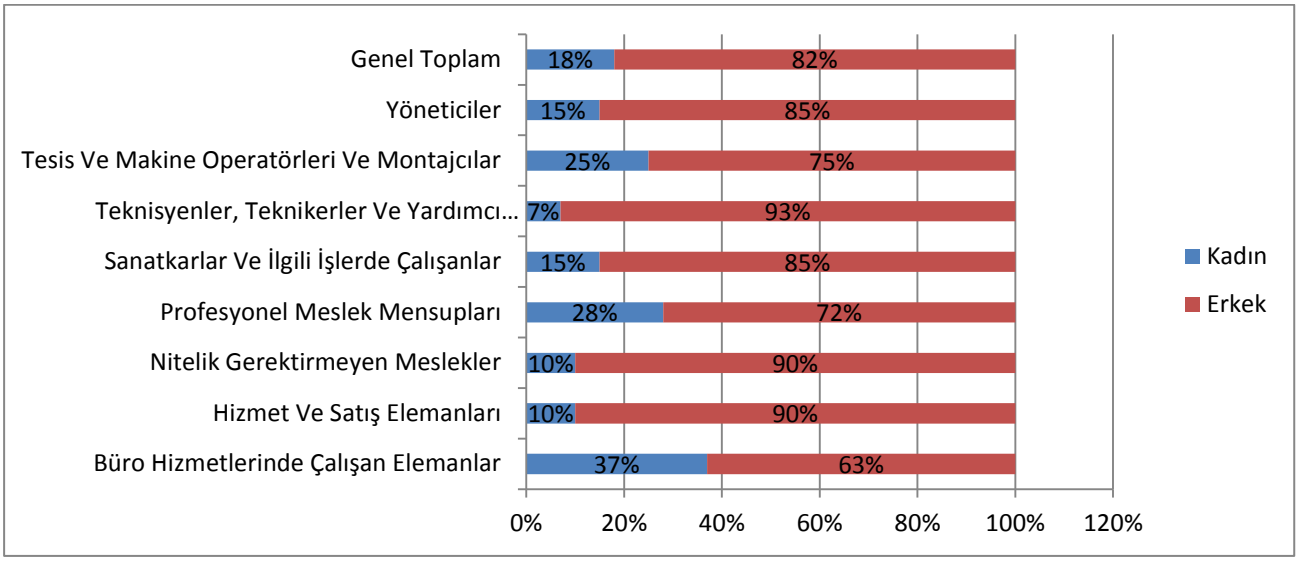

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ilinde Büro Hizmetlerinde çalışan kadın sayısı aynı meslek grubunda çalışan erkek sayısından daha azdır. Türkiye genelinde kadınların erkeklerden fazla çalıştığı bir meslek grubu bulunmamaktadır. Kadın çalışan oranının en fazla olduğu meslek grubu büro hizmetlerinde çalışan elemanlardır. Kadınların Profesyonel Meslek Mensuplarında çalışma oranının il genelinde çalışma oranından yüksek olması dikkat çekici bir noktadır.

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

10+		
Erkek	**Kadın**	**Toplam**
Temizlik Görevlisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Temizlik Görevlisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Şoför (Yolcu Taşıma)	Düz Dokuma Kumaş İşçisi	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Kasiyer	Şoför (Yolcu Taşıma)
Garson (Servis Elemanı)	Hemşire	Beden İşçisi (İnşaat)
Şoför-Yük Taşıma	Hastane Yönetim ve Organizasyonu/ Sağlık Kurumları İşletmeciliği Meslek Elemanı	Garson (Servis Elemanı)
Yönetici (İnşaat)	Okul Öncesi Öğretmeni	Aşçı
Aşçı	Konfeksiyon İşçisi	Şoför-Yük Taşıma
Ağır Kamyon Şoförü	Kalite Kontrolörü-Kumaş	Yönetici (İnşaat)

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ilinde en fazla çalışanı olan mesleklere baktığımızda ilk sırada Temizlik Görevlisi mesleği görülmektedir. En fazla çalışılan ilk on meslek dikkate alındığında kadınların erkeklere göre daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren işlerde çalıştığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuştur. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtmiş iken bu oran Bitlis ilinde yüzde 43,2'dir. Bitlis Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Bitlis'teki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden her iki işyerinden birine hizmet sunma imkanı bulmuştur.

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Sektör	İşkur Hizmetlerinden Faydalanma Oranı	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı
Toptan ve perakende ticaret	59,70%	26,80%
İnşaat	22,50%	23,10%
İmalat	61,80%	12,80%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	87,50%	8,50%
Eğitim	86,70%	8,50%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	58,80%	6,70%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	75%	3,60%
Ulaştırma ve depolama	35,70%	3%
Diğer hizmet faaliyetleri	71,40%	3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	21,40%	1,80%
Madencilik ve taş ocakçılığı	66,70%	1,20%
Bilgi ve iletişim	100%	1,20%
Genel Toplam	43,20%	100,00%

Kaynak: İPA 2015

İşyeri sayısı ile bağlantılı olarak en fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanan sektörler Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve İmalat sektörleridir. Madencilik ve taş ocakçılığı ve bilgi iletişim sektörlerinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranları oldukça düşüktür. Toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektöründe ise İŞKUR'un hizmet ağı oldukça geniştir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı Bitlis ilindeki işyerleri için Türkiye genelinden yüksek olsa da sektörel olarak hizmet planlaması ile oranı düşük olan sektörlerdeki oranlar daha da arttırılmalıdır.

Bitlis ilinde işyerlerinin yüzde 1,6'sı part-time çalışana sahiptir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 8,6'dır. Bitlis'te part-time çalışanı olan işyeri oranı daha düşüktür.

Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

Sektör	Oran	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	2,90%	23	66	89
Eğitim	6,30%	19	22	41
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	11,10%	0	36	36
Toptan ve Perakende Ticaret	1,30%	0	17	17
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	6,30%	0	3	3
Genel Toplam	**1,60%**	**42**	**145**	**187**

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te araştırma kapsamına giren 16 sektörde işyeri bulunurken part-time çalışanı olan 5 sektör bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise bütün sektörlerde part-time çalışma yapıldığı görülmektedir. İlde en fazla part-time çalışanı olan işyeri sayısı konaklama ve yiyecek hizmeti sektöründedir. Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektöründe her on işyerinden birinin part-time çalışanı bulunmaktadır. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe part-time çalışanı olan işyeri oranı yüzde 11,1'dir. Türkiye genelinde en yüksek orana Sağlık sektörü sahiptir. En düşük oran ise Bitlis ilinde ikinci sırada olan Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründedir.

Bitlis ilinde çalışanların yüzde 3,5'i part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 20,8'dir. Türkiye genelinde Bitlis geneline göre part-time çalışma daha yaygındır.

Bitlis'te part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların yüzde 22,5'i kadındır. Part-time çalışma yapılan yerlerde kadın istihdamının part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bitlis'te part-time çalışmanın kadın istihdamı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu görülmektedir. Aynı durum Türkiye genelinde de söz konusudur. Part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdamda olanların yüzde 39'u kadındır.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 14'te gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların part-time çalışmıyor olabilecekleri de dikkate alınmalıdır. Sonuçta araştırma kapsamındaki işyerlerine part-time çalışanlarının olup olmadığı sorulmuş olup part-time çalışanların hangi mesleklerde çalıştığı bilgisi sorulmamıştır.

Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

10+		
Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Büro Memuru (İdari İşler)	Pompacı (Petrol Rafinesi)	Büro Memuru (İdari İşler)
Temizlik Görevlisi	Kat Şefi	Pompacı (Petrol Rafinesi)
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	Aşçı	Temizlik Görevlisi

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanın olduğu işyerlerinde en fazla çalışanın olduğu meslekler Konfeksiyon İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Büro Memuru (İdari İşler) olmuştur.

Bitlis ilinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 6,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Bu oran Türkiye'de yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir. Bitlis ilinde vardiyalı çalışma yapan işyeri oranı genel olarak Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
Sektör	Oran	Kadın	Erkek	Toplam
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	33,3%	4	88	92
İmalat	14,7%	28	143	171
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	25%	7	194	201
Toptan ve Perakende Ticaret;	5,5%	8	100	108
Ulaştırma ve Depolama	14,3%	0	24	24
İnşaat	1,2%	0	16	16
Genel Toplam	6,3%	47	566	613

Kaynak: İPA 2015

Bitlis iline sektörel bazda baktığımızda vardiyalı çalışma Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri gösteren işyerlerinin üçte birinde uygulanmaktadır.

Bitlis ilinde oransal olarak en fazla vardiyalı çalışma yapan sektörler; konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri, imalat ve ulaştırma sektörü iken, Türkiye genelinde ise sektörel olarak yüzde 47,2 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olmuştur. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü Türkiye genelinde ikinci sırada yer alırken, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü ise sekizinci sırada yer almaktadır. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, bilgi ve iletişim, madencilik ve taş ocakçılığı ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde Bitlis ilinde vardiyalı çalışma yapılmamaktadır.

Bitlis ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 7,6'sı kadındır. Çalışma kapsamında işyerlerinin vardiyalı çalışma yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların vardiyaya kalıp kalmadıklarına dair bilgi toplanmamıştır.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 16'da gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların vardiyalı çalışmıyor olabilecekleri dikkate alınmalıdır.

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Kasiyer	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Aşçı	Çelik Gemi Yapımı- Gemi İnşa Teknikeri	Çelik Gemi Yapımı- Gemi İnşa Teknikeri
Garson (Servis Elemanı)	Aşçı	Aşçı
Otel Müdürü	Tuğla İmal İşçisi	Tuğla İmal İşçisi
Ön Muhasebeci	Çımacı	Çımacı
Kasap (Et Hazırlayıcı)	Güvenlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Resepsiyon Görevlisi I (Ön Büro Elemanı)	Diğer Marangozlar ve Doğramacılar	Diğer Marangozlar ve Doğramacılar
Züccaciye Satış Elemanı	Şoför-Yük Taşıma	Kasiyer

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı meslek bazında cinsiyete göre sıralandığında; kadınlarda ilk üç sırayı Konfeksiyon İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Kasiyer almaktadır. Türkiye'de ise bu sıralama Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Makineci (Dikiş) olarak sıralanmaktadır. Bitlis ilinde erkeklerde Konfeksiyon İşçisi, Garson (Servis Elemanı) ve Temizlik Görevlisi iken, Türkiye'de Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi olarak sıralanmaktadır.

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
Sektör	Oran	Kadın	Erkek	Toplam
İmalat	5,9%	87	47	134
Toptan ve Perakende Ticaret	1,3%	1	40	41
İnşaat	0,6%	0	1	1
Genel Toplam	1%	88	88	176

KAYNAK: İPA 2015

Türkiye'de ihracat yapan firma sıralamasında ilk üç sırayı İmalat, Madencilik ve Taş ocakçılığı, Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri alırken, Bitlis ili için bakıldığında, en fazla ihracat yapılan sektörün yüzde 5,9 ile İmalat sektörü olduğu görülmektedir. İkinci sırada yüzde 1,3 ile toptan ve perakende ticaret sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 0,6 ile inşaat sektörü yer almaktadır. Bitlis ilinde İhracat yapan işyerlerinde çalışan erkek ve kadın sayıları eşittir.

İhracat yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklere baktığımızda Dokuma Konfeksiyon Makineci, Tuğla İmal İşçisi gibi meslekler öne çıkmaktadır. İhracat yapan işyerlerinde bu tür mesleklerde de çalışanların olabileceği dikkatten kaçmamalıdır.

Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Tuğla İmal İşçisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Temizlik Görevlisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Tuğla İmal İşçisi
Müşteri İlişkileri Yöneticisi	Diğer Marangozlar ve Doğramacılar	Diğer Marangozlar ve Doğramacılar
Ön Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma	Şoför-Yük Taşıma
Giyim Öğretmeni- Ortaöğretim	Büro İşçisi	Büro İşçisi

KAYNAK: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı en çok olan mesleklere bakıldığında kadınlarda ilk üç sırayı Dokuma Konfeksiyon Makineci, Temizlik Görevlisi ve Müşteri İlişkileri Yöneticisi alırken, erkeklerde ise Tuğla İmal İşçisi, diğer marangozlar ve doğramacılar olarak sıralanmaktadır. Bir önceki tablodaki en çok ihracat yapılan sektör ve çalışanların cinsiyete göre dağılımı ile bu tabloyu birleştirildiğinde sıralamanın uyumlu olduğu görülmektedir.

Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

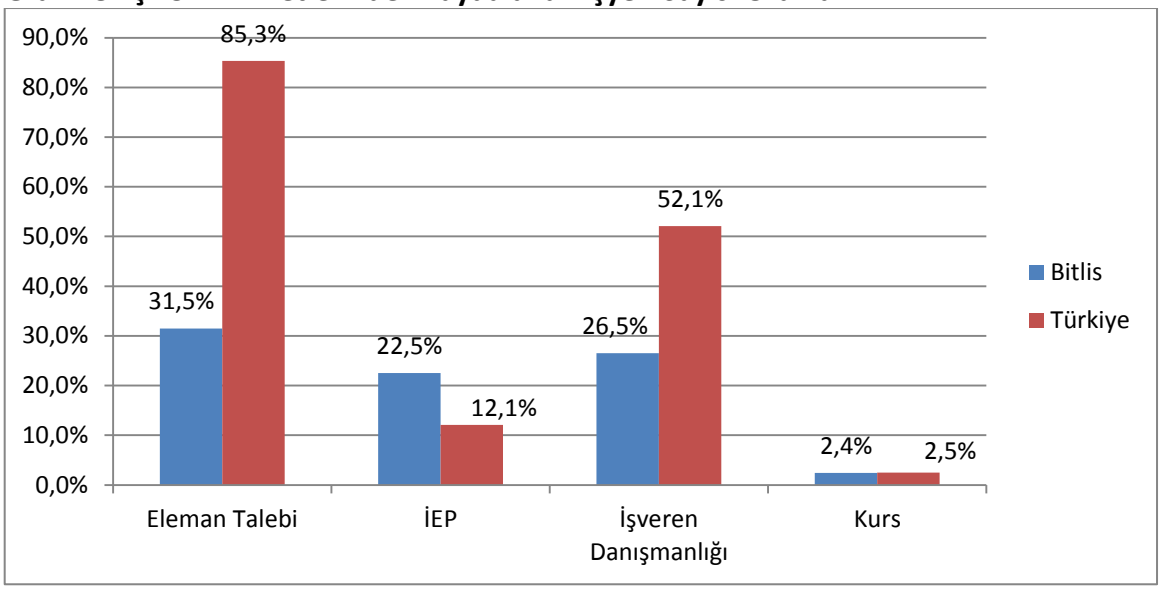

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalar İŞKUR'dan hizmet olarak yüzde 31,5 ile en fazla eleman talebinde bulunmuşlardır. Bunu sırasıyla yüzde 26,5 ile işveren danışmanlığı, yüzde 22,5 ile işbaşı eğitim programları, yüzde 2,5 ile kurs hizmetleri takip etmiştir. Kısa çalışma ödeneği ve çalışanlara yönelik hizmet talepleri olmamıştır. Türkiye genelinde ise benzer bir sıralama ile eleman talebi, işveren danışmanlığı, mevzuat danışmanlığı, işbaşı eğitim programı olarak sıralanmıştır.

Bitlis ilinde İŞKUR hizmetlerinden en fazla 5-9 yaş arasında faaliyet gösteren işyerleri faydalanmıştır. Daha sonra 0-4 yaşa sahip işyerleri faydalanmıştır. Diğer yaş gruplarının oranı ise birbirine yakındır.

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

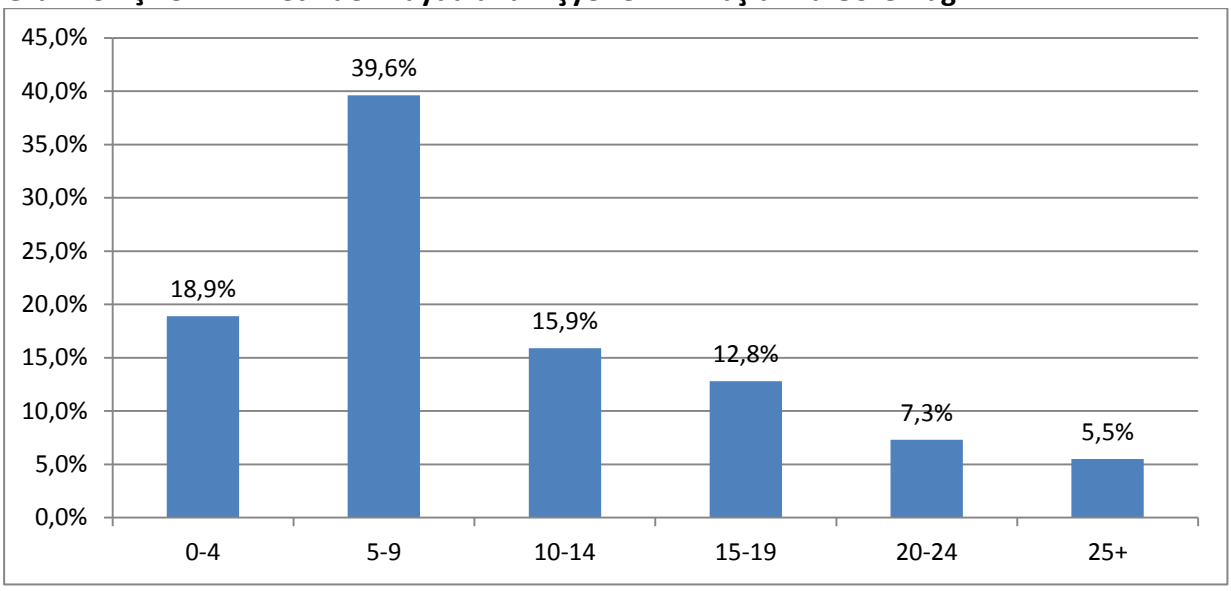

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde bütün yaş aralıklarındaki firmalar İŞKUR'dan oransal olarak en fazla eleman talebinde bulunmuşlardır. Bu hizmetten oransal olarak en fazla 5-9 yaşa sahip firmalar faydalanmışlardır. İŞKUR'un diğer hizmetlerinden faydalanma oranlarına göre sıralama yapıldığında yaş grupları arasında farklılık görülmektedir. 0-4, 10-14, 15-19 ve 20-24 yaşa sahip firmaları kendi içerisinde aldıkları hizmetler sıralandığında birinci sırada eleman talebi, ikinci sırada işveren danışmanlığı, üçüncü sırada ise işbaşı eğitim programı yer almaktadır. Söz konusu hizmetlerin birbiri ile benzerlik göstermeleri dikkat çekmektedir. 5-9 yaş arası firmaların İŞKUR'dan aldıkları hizmetler oransal olarak sıralandığında; eleman talebi, işveren danışmanlığı ve işbaşı eğitim programı hizmetleri ilk üç sırayı almaktadır.

Araştırma kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine bu hizmetlerden ne kadar süredir faydalandığı sorulmuştur.

Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

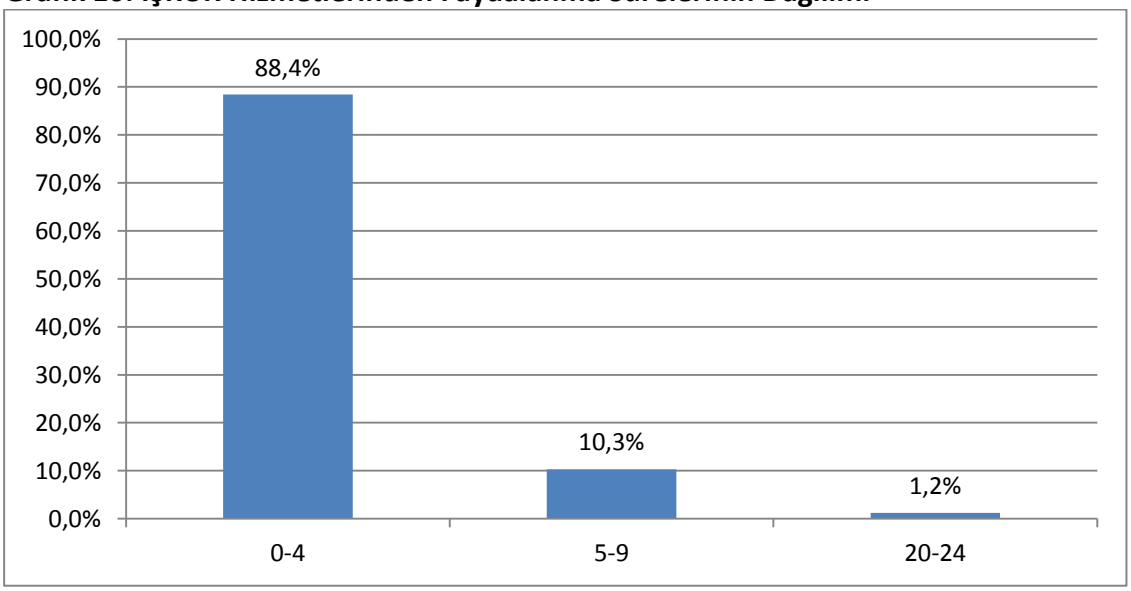

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 88,4'ünü 0-4 yıl arasında bir süredir bu hizmetlerden yararlandığı tespit edilmiştir. En düşük oran ise 20-24 yıl arasıdır. 25 yıl ve üzerinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri tespit edilememiştir. Bitlis ilinde sektörel bazda firmaların İŞKUR hizmetlerinden faydalanması en çok son dört yılda olmuştur. İŞKUR son dört yıl içerisinde büyük bir atılım yapmıştır. İŞKUR'un personel sayısındaki artış, sunduğu hizmetlerdeki hem nitel hem de nicel iyileşme ile birlikte İŞKUR imajındaki değişim, İŞKUR'un değer olarak geliştiğinin göstergesidir.

Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yararlandıkları hizmet türlerine ilişkin verilere Tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Sektörler	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	Kurs
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	0,0%	0,0%	100%	0,0%
İmalat	80.9%	42,9%	4,8%	19%
İnşaat	65,8%	31,6%	76,3%	2,6%
Toptan Ve Perakende Ticaret;	88,6%	65,9%	70,5%	2,6%
Ulaştırma Ve Depolama	60%	40%	40%	0,0%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	72,7%	45,5%	72,7%	0,0%
Bilgi Ve İletişim	0,0%	50%	0,0%	2,6%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	100%	33,3%	33,3,%	0,0%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	78,6%	50%	14,2%	2,6%
Eğitim	35,7%	85,7%	42,9%	0,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	66,7%	66,7%	83,3%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	80%	60%	40%	2,6%
Genel Toplam	73,1%	52,4%	61,6%	5,5,%

KAYNAK: 2015 İPA

Bitlis ilinde mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetlerinde en fazla yararlanılan İŞKUR hizmeti eleman talebi olmuştur. Eğitim sektöründe işbaşı eğitim programları ilk sırada yer almıştır. İşveren danışmanlığı hizmetinde ise madencilik ve taş ocakçılığı ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ön planda olmuştur. Kurs hizmeti en az faydalanılan hizmet türü olmuştur. Bu hizmet yapısı gereği işyerlerinden ziyade işsizlerin faydalandığı bir hizmettir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan bütün işyerlerinin işveren danışmanlığı hizmetlerinden yararlanıp sunulan diğer hizmetler hakkında bilgi alması İŞKUR'un etkinliği açısından dikkate değer bir durumdur.

Bitlis'te eleman talebi hizmetinin ardından, işveren danışmanlığı, işbaşı eğitim programı ve kurs hizmetleri yer alırken, Türkiye genelinde ise Bitlis'ten farklı olarak ikinci sırada işveren danışmanlığı, üçüncü sırada mevzuat danışmanlığı sonrasında sırasıyla işbaşı eğitim programı, kurs, çalışanlara yönelik eğitim ve kısa çalışma ödeneği yer almaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade eden verilerdir. Araştırma kapsamında 15 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada referans tarihi veya döneminin olmayışı, ziyaret sırasındaki mevcut durumun sorulması çalışmanın istatistiksel olarak sınırlılığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri

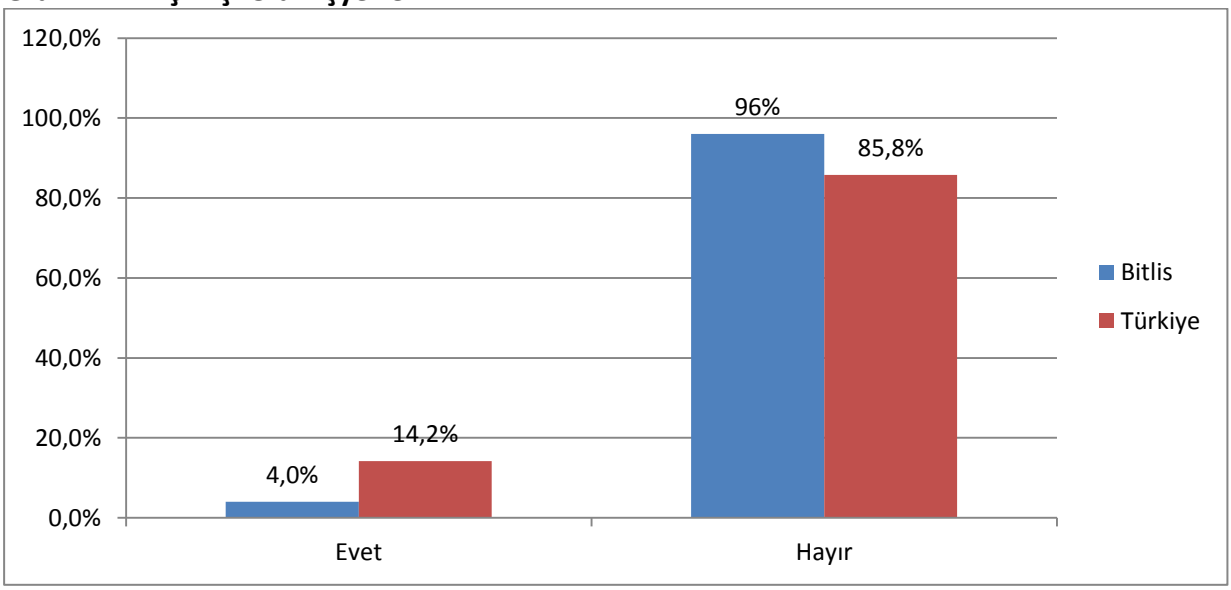

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilindeki işyerlerinin yüzde 4'ü açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 14,2'dir. Bitlis'te açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden düşüktür. Ancak 2014 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında Bitlis ilinde açık işi olan işyeri oranı yüzde 7,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu yıl çalışmanın yapıldığı dönemin de (Mart-Nisan) etkisiyle oran düşük çıkmıştır.

Bitlis ilinde 282 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu açık işlerin sektörel dağılımı ve sektörlere göre açık iş oranı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

	Bitlis			Türkiye	
Sektör	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	201	71,20%	30%	6,10%	1,50%
İmalat	54	19,10%	7%	44,60%	2,00%
Toptan Ve Perakende Ticaret	13	4,60%	1,60%	17,10%	1,80%
İnşaat	7	2,50%	0,50%	7,80%	1,40%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	3	1%	5,10%	3,40%	2,10%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2	0,70%	0,60%	2,00%	1,10%
Eğitim	2	0,70%	0,60%	1,10%	0,70%
Genel Toplam	282	100,00%	5,20%	100,00%	1,70%

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde en fazla açık iş oransal olarak yüzde 71,2 ile İmalat sektöründe yer almaktadır. İkinci olarak yüzde 19,1 ile imalat, üçüncü olarak yüzde 4,6 ile toptan ve perakende ticaret sektörü gelmektedir. Bu sektörleri sırasıyla inşaat, mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler, eğitim ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri izlemiştir. İmalat ve idari destek hizmet faaliyetleri açık işlerin yüzde 90'nının üzerinde paya sahip olmuşlardır. idari destek hizmet faaliyetleri açık işlerde ön plana çıkan sektör olmuştur.

Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri, Bilgi Ve İletişim, Finans Ve Sigorta Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde açık iş bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde sektörel bazda açık iş sayısı ilk sırayı yüzde 44,6 ile İmalat sektörü, ikinci sırayı 17,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü üçüncü sırayı ise yüzde 8,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü almaktadır.

Bitlis ilinde açık iş oranı yüzde 5,2 ile Türkiye geneli açık iş oranının yaklaşık 3 katıdır. Bitlis'te sektörel bazda en yüksek açık iş oranı yüzde 30 ile idari ve destek hizmet faaliyetleridir. Bunu yüzde 7 ile imalat sektörü ve yüzde 5,1 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler takip etmektedir.

Türkiye genelinde ise farklı bir sıralama göze çarpmaktadır. İlk sırada yüzde 2,7 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri, ikinci sırada yüzde 2,1 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, üçüncü sırada ise yüzde 2 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü yer almaktadır. İmalat sektöründe ise açık iş oranı yüzde 2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırmanın yapıldığı dönemde mevsim şartlarının henüz iyileşmemesi Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti ile İnşaat sektörlerindeki açık iş oranının beklenenden düşük çıkmasına neden olmuştur. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe özellikle bankaların açık işleri merkezden ilan etmeleri nedeniyle yerelde açık işler tespit edilememiş ve bu sektörde de beklentilerin altında açık iş oranı ortaya çıkmıştır.

Açık işlerde cinsiyet tercihi sorulmuştur. Grafik 12'den açık işlerde cinsiyet bakımından farklılaşma olduğu görülmektedir.

Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

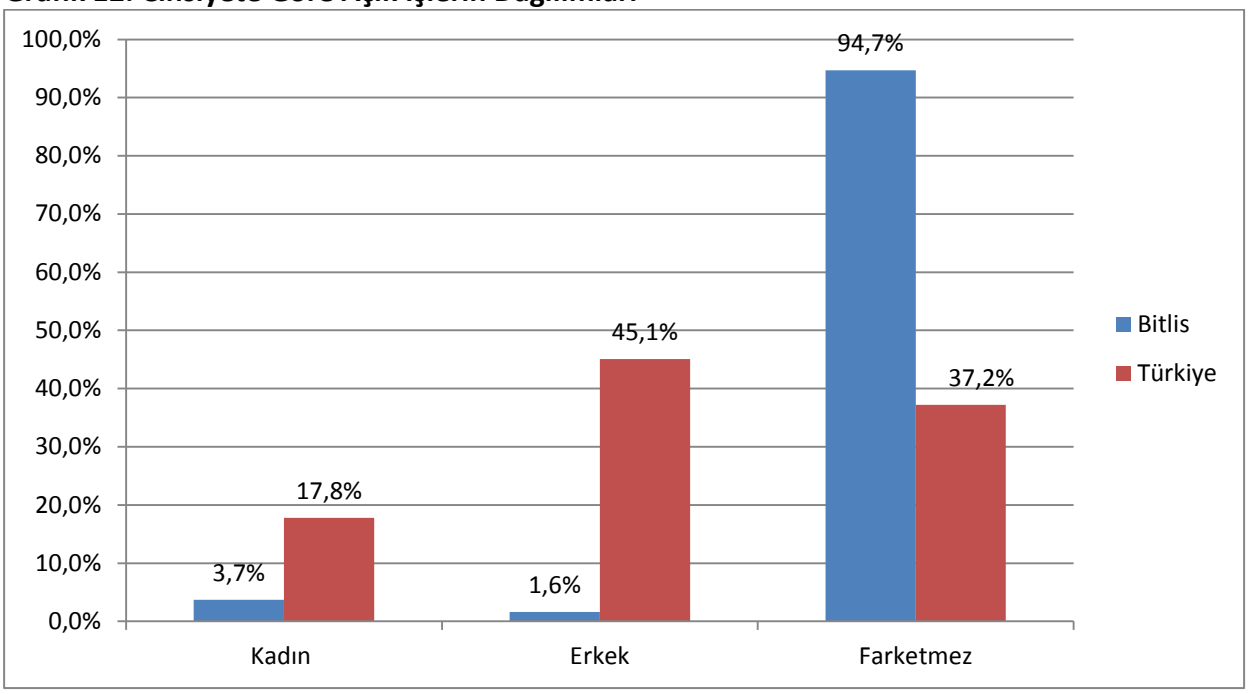

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis'te toplam açık işlerin yüzde 3,7'si için yalnızca kadınlar talep edilmiştir. Bu oran Türkiye geneli göre çok düşüktür. Erkeklerde açık iş talebi ise yüzde 1,6 ile Türkiye geneli erkekler açık iş talebinin çok altındadır. Açık işi olan firmaların talep ettikleri açık işteki fark etmez seçeneği yüzde 94,7 iken, Türkiye genelinde yüzde 37,2'dir. Bitlis ilindeki açık işlerin çoğu için farketmez talep edilirken, Türkiye genelinde oransal olarak talep bu büyüklükte olmamıştır. Bitlis'te açık işlerde cinsiyet farklılaşması pek görülmemektedir. Bu farklılaşma Türkiye Genelinde daha keskindir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

	10+
Sektör	**Açık İş Verme Oranı**
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	12,50%
Eğitim	12,50%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12,50%
İmalat	11,80%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	7,10%
Toptan Ve Perakende Ticaret	4,20%
İnşaat	1,30%
Genel Toplam	4,10%

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde toplamda açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 4,1 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir. Bitlis'te sektörel bazda en fazla açık iş verme oranı yüzde 12,5 ile Eğitim İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründeyken, Türkiye'de yüzde 20 ile İmalat sektöründedir. Bitlis'te ikinci sırada yüzde 11,8 ile İmalat sektörü yer alırken, üçüncü sırada yüzde 7,1 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri bulunmaktadır. Türkiye'de sektörel bazda ikinci sırada yüzde 19,7 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 18,1 ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Bitlis ilinde sektörel bazda; Ulaştırma ve Depolama, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti sektörlerinde açık iş talebi bulunmamaktadır.

Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

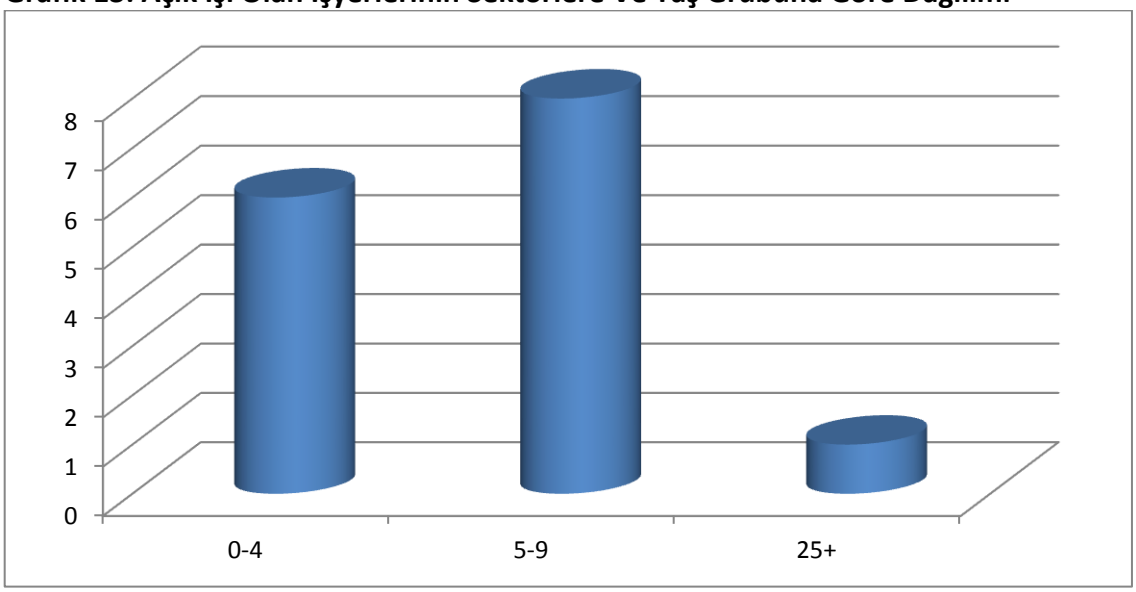

KAYNAK: İPA 2015

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda; en fazla açık işi olan işyerlerinin 5-9 yaş arası grupta olduğunu görülmektedir. Daha sonra sırası ile 0-4 yaş grubuna sahip işyerleri ile 25+ yaş arası işyerleri gelmektedir. Diğer yaş gruplarındaki işyerlerinin ise açık işleri bulunmamaktadır.

Açık işlerin sektörlere göre cinsiyet dağılımında Bitlis ilinde açık işlerde erkek ve kadınların eşit şekilde talep edildiği görülmektedir.

Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Kadın	Erkek	Farketmez
İmalat	1,9%	1,9%	96,3%
İnşaat	50%	0,0%	50%
Toptan ve perakende ticaret	30,8%	0,0%	69,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	100%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,5%	0,0%	99,5%
Eğitim	50%	0,0%	50%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	100%
Genel Toplam	**3,5%**	**1,4%**	**94,7%**

KAYNAK: İPA 2015

Tablo 22'deki sektörlere genel olarak bakıldığında; sektörlerin çoğunda çalıştırılmak istenen elemanın cinsiyetinin fark etmeyeceği görülmektedir. Toptan ve perakende ticaret sektöründeki açık işlerde yüzde 30,8 oranla kadın eleman talep edilmektedir. cinsiyet fark etmemektedir. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri sektöründe yalnızca erkek eleman talebi olmaktadır. İmalat sektöründe ise kadın ve erkek eleman talebi eşittir.

Bitlis'te açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında nitelik gerektirmeyen mesleklerin oranı Türkiye geneline göre oldukça düşüktür. Bitlis'te açık işler Türkiye geneline göre daha az mesleki beceri ve nitelik gerektiren meslek gruplarından oluşmaktadır.

Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grup	Bitlis			Türkiye	
	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	204	72,30%	23,30%	7,50%	1,10%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	56	19,90%	5,30%	22,40%	2,10%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	8	2,90%	1,50%	21,50%	2,20%
Hizmet Ve Satış Elemanları	5	1,80%	0,70%	16,70%	2,20%
Teknisyen, Tekniker. ve Yard. Profes. Mes. Mensup.	4	1,40%	0,80%	8,10%	1,50%
Profesyonel Meslek Mensupları	3	1,10%	0,60%	7,80%	1,30%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1	0,40%	0,10%	14,90%	1,50%
Yöneticiler	0	0,00%	0,00%	0,60%	0,30%
Genel Toplam	**282**	**100%**	**2,60%**	**100%**	**1,70%**

KAYNAK: İPA 2015

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı ele alındığında; en yoğun talep büro hizmetlerinde çalışanlar meslek grubundadır. İkinci sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada ise sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. Açık iş talebi olmayan meslek grubu ise yöneticiler meslek gruplarıdır. Yönetici pozisyonu genellikle sermayedar olan işletme yöneticisiyle aynı kişi olduğundan bu meslek grubunda açık iş talebi olmamıştır.

Türkiye'de ise Bitlis'in aksine açık iş dağılımında birinci sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır. İkinci sırada sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır.

Açık iş oranı sıralamasında açık iş dağılımından farklı bir durum söz konusudur. Bitlis'te açık iş dağılımında ikinci sırada yer alan tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu, açık iş oranında da ikinci sırada yer almaktadır. Açık iş dağılımında birinci sırada yer alan büro hizmetlerinde çalışanlar meslekler grubu ise açık iş oranında yine ilk sırada yer almaktadır.

Türkiye'de ise açık iş dağılımındaki ilk üç meslek grubu kendi aralarında yer değiştirerek sırasıyla hizmet ve satış elemanları, sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve tesis ve makine operatörleri ve montajcılar olarak sıralanmıştır.

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grup	Bitlis			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,5%	0,0%	99,5%	25,5%	25,0%	49,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	0,0%	100%	17,6%	19,3%	63,2%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	9,2%	0,0%	90,8%	17,0%	46,5%	36,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	25%	75%	23,7%	41,7%	34,6%
Hizmet Ve Satış Elemanları	19,8%	0,0%	80,2%	21,3%	27,5%	51,2%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	22,6%	75%	0,0%	12,6%	51,1%	36,3%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	25,6%	0,0%	74,4%	11,0%	73,9%	15,1%
Genel Toplam	**3,5%**	**1,4%**	**94,7%**	**17,8%**	**45,1%**	**37,2%**

KAYNAK: İPA 2015

Daha önce de ifade edildiği üzere Bitlis ilinin açık işlerinde farketmez seçeneği ön planda ve Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nitelik gerektiren işlerde ağırlıklı olarak erkekler çalışmaktadır. Fiziksel yeterlilik gerektiren işlerde erkeklerin daha fazla çalıştırıldıklarını bu veriler de desteklemektedir.

Açık işlerin meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımında kadınların en fazla talep edildiği meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubudur. Türkiye genelinde hiçbir meslek grubunda kadınların talebi erkeklerin talebinden fazla değildir. Kadın talebinin erkek talebine en yakın olduğu meslek grupları büro hizmetlerinde çalışan elemanlar, profesyonel meslek mensupları, hizmet ve satış elemanları ve yönetici meslek gruplarıdır. Profesyonel meslek mensuplarında ise kadın talep oranı erkeklerden fazla olmasına karşın en yüksek oran fark etmez seçeneğindedir. Bu sektörde cinsiyet farklılaştırmasının fazla olmadığı görülmektedir.

Bitlis'te eleman talebinde fark etmez seçeneği en fazla olan meslek grupları büro hizmetlerinde çalışanlar ve profesyonel meslek mensuplarıdır. Türkiye genelinde Bitlis'ten farklı olarak büro hizmetlerinde çalışan elemanlar ve yönetici meslek gruplarında talep edilen elemanlarda fark etmez seçeneğini belirtme oranı çok yüksektir. Bu durum işgücü piyasasında fiziksel aktiviteye dayalı icra edilmeyen mesleklerde kadınların başarılı olduklarını ve talep edildiklerini göstermektedir.

Tablo 25'te bu yıl ve geçen yıl açık iş olan mesleklerin dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2015		2014	
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	70,9%	Elektrik Tesisatçısı Bina	10,5%
2	Dokuma Konfeksiyon Makineci	17,7%	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	10,5%
3	Kağıt İmal İşçisi	1,4%	Turizm ve Otelcilik Elemanı	10,5%
4	Otomotiv Mekanikçisi	1,1%	Garson (Servis Elemanı)	8,2%
5	Asansör Bakım ve Onarım İşçisi	1,1%	Depo Hamalı	8,2%
6	**Diğer Meslekler**	**7,8%**	**Diğer Meslekler**	**60%**
Toplam		100%	Toplam	100%

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ili işgücü piyasası araştırması sonuçlarına göre 2015 yılında geçen seneye göre açık işlerde ilk beş meslek değişmiştir. Geçen senenin sonuçlarına göre açık işlerde hizmet sektörü ön plandayken bu sene ise imalat sektörü daha çok ön plana çıkmıştır.

Geçen senenin sonuçlarına göre açık işler bakımından ilk sırada elektrik tesisatçısı-bina yer alırken bu sene ilk sırada çağrı merkezi müşteri temsilcisi mesleği yer almamaktadır.

Türkiye genelinde açık iş sıralamasında ilk üçte Bitlis'ten farklı olarak birinci sırada Makineci (Dikiş), ikinci sırada Beden İşçisi (Genel) ve üçüncü sırada Garson (Servis Elemanı) yer almaktadır.

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın	Erkek	Fark etmez
Kağıt İmal İşçisi	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Kasiyer		Otomotiv Mekanikçisi

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde kadınlarda açık iş sıralamasında ilk üç meslek Kağıt İmal İşçisi, büro Memuru (Genel) ve Kasiyer iken, erkeklerde İnşaat Teknolojisi Teknikeri ve beden işçisi (genel) yer almaktadır. Açık işlerde fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, dokuma Konfeksiyon Makineci ve Otomotiv Mekanikçisidir. Türkiye genelinde tamamen farklı bir tablo oluşmuştur. Türkiye genelinde kadınlarda açık iş talebinin ilk üç sırasında Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Genel) yer almaktadır. Türkiye genelinde erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı ve Şoför-Yük Taşıma yer almaktadır. Açık işlerde Fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı) ve Satış Danışmanıdır.

Grafik 14: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

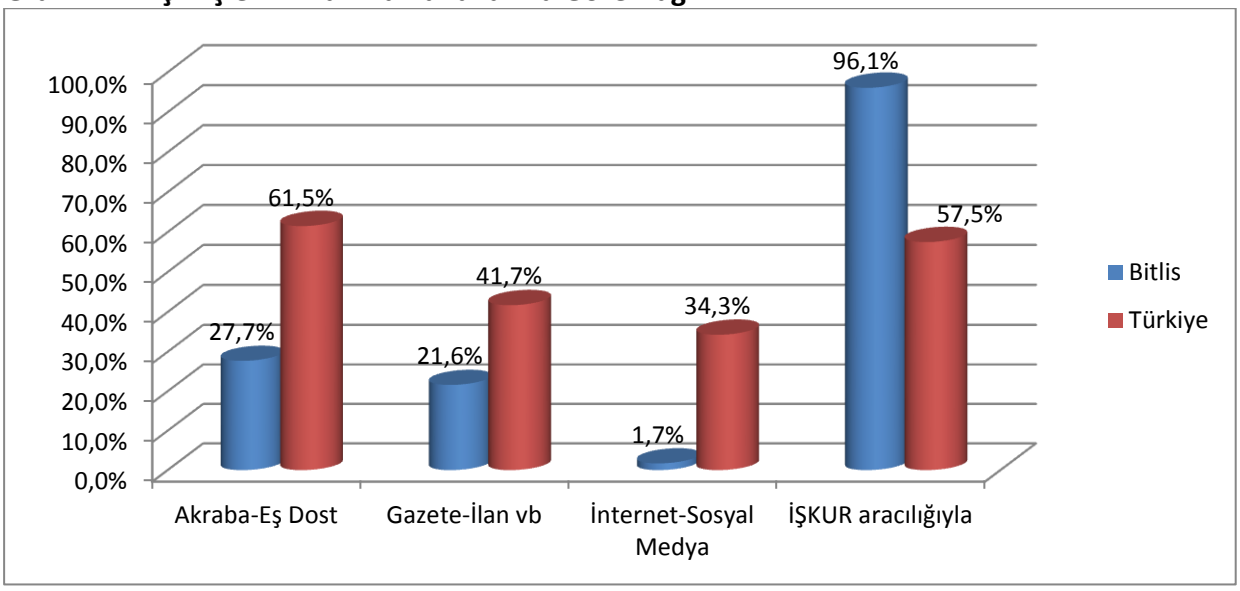

KAYNAK: İPA 2015

Açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımında Türkiye genelinde ve Bitlis'te benzerlik söz konusudur. Bitlis arama kanalı olarak birinci sırada İŞKUR yer alırken bunu sırasıyla Akraba-Eş Dost, Gazete-İlan vb, İnternet-Sosyal Medya takip etmektedir. Türkiye'de ise arama kanallarında ilk sırada Akraba-Eş Dost yer almaktadır. Bitlis'te 2014 yılında açık iş arama kanalı olarak İŞKUR aracılığı ile açık işlerin aranma oranı yüzde 37 iken bu sene 20 puandan fazla artarak yüzde 61,5'e çıkmıştır. Bu da İŞKUR'un kendini günden güne geliştirerek işveren için önemli bir pozisyona ilerlediğinin göstergesidir.

Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan Vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	50,0%	25,0%	50,0%	0,0%	0,0%
İmalat	90,0%	24,7%	4,3%	97,0%	0,0%
İnşaat	100,0%	0,0%	47,7%	70,5%	0,0%
Toptan Ve Perakende Ticaret	82,2%	11,0%	7,6%	58,5%	2,5%
Ulaştırma Ve Depolama	100,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	67,6%	35,1%	27,0%	86,5%	0,0%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	50,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	60,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**86,0%**	**18,2%**	**13,8%**	**78,8%**	**0,8%**

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis'te idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe açık iş arama kanalı olarak 2014 yılında olduğu gibi sadece İŞKUR kullanılmaktadır. Türkiye genelinde de idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe firmalar açık iş arama kanalı olarak en fazla İŞKUR'u kullanmaktadırlar. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe firmalar açık işlerinin tamamını Akraba-Eş Dost aracılığı ile aramaktadırlar. İmalat sektöründe de açık işler büyük bir oranda İŞKUR aracılığı ile aranmaktadırlar. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki firmalar açık iş arama kanalı olarak sadece internet ve sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Eğitim sektöründeki firmalar açık işlerini İŞKUR'dan talep etmemektedirler.

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2,0%	1,0%	0,0%	98,5%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	100,0%	90,8%	0,0%	90,8%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	100,0%	38,4%	35,9%	74,4%
Hizmet Ve Satış Elemanları	80,2%	80,2%	0,0%	100,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	100,0%	0,0%	0,0%	77,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	33,3%	33,3%	66,7%	100,0%
Genel Toplam	27,7%	21,6%	1,7%	96,1%

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis ilinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışan elemanlar tamamı İŞKUR arama kanalını kullanmaktadır. Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubu için İnternet-Sosyal Medya arama kanalı kullanılmamaktadır. İnternet ve Sosyal Medya sadece iki meslek grubu için arama kanalı olarak kullanılmaktadır. Bunlar ise sırasıyla profesyonel meslek mensupları, sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışan meslek mensuplarıdır. Bu durum göstermektedir ki internet ve sosyal medya daha çok nitelik gerektiren meslekler için arama kanalı olarak kullanılmaktadır.

Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

MESLEKLER	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla
ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
DOKUMA KONFEKSİYON MAKİNECİ	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%
KAĞIT İMAL İŞÇİSİ	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İNŞAAT TEKNOLOJİSİ TEKNİKERİ	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
ASANSÖR BAKIM VE ONARIM İŞÇİSİ	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%
OTOMOTİV MEKANİKÇİSİ	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%
BÜRO MEMURU (GENEL)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
KASİYER	50,3%	50,3%	0,0%	100,0%
BETON POMPA-PÜSKÜRTME OPERATÖRÜ	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İŞ MAKİNELERİ BAKIM VE ONARIMCISI	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

KAYNAK: İPA 2015

Çağrı merkezi müşteri temsilcisi, dokuma konfeksiyon makineci, asansör bakım ve onarım işçisi, kasiyer mesleklerinde eleman aranırken İŞKUR'un arama kanalı olarak oranı yüzde 100 olmuştur.

İşgücü piyasasında yer alan mesleklerde arama kanalı olarak internet ve sosyal medya fazla tercih edilmemektedir. Otomotiv Mekanikçisi mesleğinde eleman aranırken internet ve sosyal medya kullanılma oranı sadece yüzde 100'dür.

Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	0-4	5-9	25+
Akraba-Eş Dost	21,7%	91,4%	100,0%
Gazete-İlan vb	20,2%	40,4%	0,0%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	21,8%	0,0%
İŞKUR aracılığıyla	98,4%	72,6%	0,0%

KAYNAK: İPA 2015

Bitlis'te açık iş arama kanalı olarak Akraba- Eş Dost kanalını öncelikli olarak tercih eden firmaların yaş gruplarına baktığımızda ilk sırada 25+ yaştaki firmalar yer almaktadır. Türkiye genelinde ise açık işlerini İŞKUR'dan arayan firmalar içerisinde en fazla 5-9, ikinci sırada 0-4 yaş arası firmalar ve üçüncü sırada ise 25+ yaş firmalar yer almaktadır.

Açık iş arama kanalı olarak İŞKUR'u tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 0-4 yaş firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak İnternet-Sosyal Medya'yı tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 5-9 yaş arası firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak Gazete –İlan vb tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 5-9 yaş arası firmalardadır.

Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Arama Kanalı	Bitlis			Türkiye		
	0-30	31-89	90+	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Akraba-Eş Dost	94,8%	1,3%	3,9%	65,2%	13,3%	21,5%
Gazete-İlan vb.	98,4%	1,6%	0,0%	63,1%	12,3%	24,6%
İnternet-Sosyal Medya	39,7%	0,0%	60,3%	65,4%	15,1%	19,5%
İŞKUR aracılığıyla	98,5%	0,4%	1,1%	70,4%	12,3%	17,3%
Genel Toplam	**98,6%**	**0,4%**	**1,1%**	**67,5%**	**12,5%**	**19,9%**

KAYNAK: İPA 2015

Arama kanalına göre açık işlerin aranma süresinde Türkiye ve Bitlis ili benzerlik göstermektedir.

İŞKUR'un 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerdeki oranı internet ve sosyal medya arama kanalına göre daha düşüktür. İŞKUR'a intikal eden açık iş taleplerinin diğer arama kanallarına göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Bitlis			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Akraba-Eş Dost	11,5%	3,8%	83,3%	19,1%	46,4%	34,4%
Gazete-İlan vb.	0,0%	0,0%	100%	16,0%	44,0%	40,0%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	0,0%	100%	14,6%	38,6%	46,8%
İŞKUR	0,4%	1,5%	97,8%	16,5%	48,1%	35,4%
Toplam	3,5%	1,4%	94,7%	17,8%	45,1%	37,2%

KAYNAK: İPA 2015

Açık iş arama kanalı olarak İŞKUR arama kanalı ile hem Bitlis'te hem de Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. Akraba Eş- Dost arama kanalı ile aranan açık işlerde de Bitlis'te en fazla kadınlar Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. İnternet-Sosyal Medya aracılığı ile aranan açık işlerde hem Bitlis'te hem de Türkiye'de ise cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir. Özel İstihdam Büroları kullanılarak aranan açık işlerde Türkiye'de ise cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir.

Bitlis'teki açık işlerin yüzde 1,4 vardiyalı çalışma yapılan işyerlerindedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığını incelediğimizde; Bitlis genelinde en fazla İŞKUR'un tercih edildiği görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri Özel İstihdam Büroları ve internet- sosyal medya aracılığıyla vasıtasıyla eleman aramamaktadır.

Tablo 33: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	50,0%	0,0%	50,0%	75,0%
Gazete-İlan vb	0,0%	0,0%	100%	50,0%
İŞKUR aracılığıyla	50,0%	0,0%	100%	75,0%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; açık işlerin yüzde 75'lik kısmının İŞKUR aracılığıyla arandığı görülmektedir. Bunu yine yüzde 75 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı takip etmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerinin yüzde 50'sinde cinsiyet tercihi olarak kadın eleman, yüzde 50'sinde ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Kadın eleman aranırken en fazla tercih edilen arama kanalı ise yüzde 50'lik oranıyla Akraba-Eş Dost ve İŞKUR'dur. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde; genel toplamda, fark etmez seçeneği işaretleyenlerde ve sadece kadın veya erkek talep edilen açık işlerde en fazla kullanılan arama kanalı Akraba Eş Dost'tur.

Bitlis'te vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini arama kanalları; hem Bitlis geneli açık işlerin aranma kanalları hem de Türkiye geneli vardiyalı çalışma yapılan ve açık işi olan işyerlerinin aranma kanalları ile farklılaşmaktadır.

Tablo 34: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Arama Kanalı	Hizmetlerden Faydalanan				Hizmetlerden Faydalanmayan			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	88,8%	75%	24,3%	27,4%	10,0%	0,0%	0,0%	0,4%
İŞKUR aracılığıyla	11,1%	100%	99,3%	96,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gazete-İlan vb	0,0%	0,0%	22,8%	21,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	0,0%	1,9%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR'un vermiş olduğu hizmetlerden faydalanan işyerleri ile faydalanmayan işyerlerini karşılaştırıldığında, hizmetlerden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak tercihi yüzde 96,4 ile İŞKUR yüzde 24,3 ile Akraba-Eş Dost'tur. Hizmetlerden yararlanmayanlar ise açık işlerinin yüzde 0,4'ünde Akraba-Eş Dost arama kanalını tercih etmiştir. Açık işlerin yüzde 96,4'lük kısmı İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine aittir. Açık işlerin yüzde 96,4 oranında İŞKUR vasıtasıyla aranması İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden memnun kalındığının bir göstergesidir. İŞKUR'un daha önce hizmetlerinden yararlananların açık iş arama durumunda, oranı cinsiyet olarak fark etmez denilen açık işler yükselmiştir.

Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri çalışma sırasında var olan açık işlerini İŞKUR vasıtası ile aramaya başlayabilir. Bu işyerleri ilk sorularda İŞKUR hizmetlerinden faydalanma sorusuna "hayır" cevabı verip daha sonra açık işlerinin olduğu tespit edildiğinde İŞKUR ile çalışmaya başlamaktadır. Hizmetlerden faydalanmayan ancak mevcut açık işini İŞKUR vasıtası ile aradığını söyleyen işyerleri bu şekildeki işyerleridir.

Açık İşlerde Aranan Beceriler

Çalışma kapsamında işverenlerden açık işlerde istedikleri becerileri önem sırasına göre ve her meslek için en fazla üç tane seçmesi istenmiştir. Kullanılan yöntemden dolayı geçen yıllarda olduğu gibi beceriler ile ilgili tablolar olmayacaktır. Tablolar yerine açıklamalarda bulunulacaktır.

Bitlis'te 282 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada takım çalışması sonrasında ise bilgisayar kullanımı gelmektedir. Daha sonra sırası ile İletişim ve İfade Yeteneği, yeterli mesleki beceriye sahip olma, fiziki ve bedensel yeterlilik ve hesap yapabilme gelmektedir. Yabancı Dil Becerisi ve proje tabanlı çalışma Bitlis ilindeki hiçbir açık işte tercih edilmemiştir. Türkiye genelinde ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışmasına Uyum ile İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde sıralanmaktadır. En az tercih edilen beceri ise Yabancı Dil becerisidir.

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye baktığımızda; kadınlarda eleman taleplerinde de öncelikli beceri talebi bilgisayar kullanımı iken fark etmez eleman talebinde bu öncelik değişmektedir. Fark etmez tercihindeki öncelik verilen beceride ilk sırada takım çalışması gelmektedir.

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen en önemli becerilere bakıldığında idari ve destek hizmet faaliyetlerinde Bilgisayar kullanımı, İmalat sektöründe Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, inşaat sektöründe Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Toptan ve perakende ticaret sektöründe Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde İletişim ve İfade Yeteneği, eğitim sektöründe bilgisayar kullanımı, Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektöründe Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir

Meslek gruplarına göre açık işlerde istenen beceriler incelendiğinde; büro hizmetlerinde çalışan elemanlar ve teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları meslek gruplarındaki açık işlerden öncelikli olarak istenen beceriler sırasıyla bilgisayar kullanımı Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir. Hizmet ve Satış Elemanları Ve Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarındaki açık işlerden öncelikli olarak istenen beceriler sırasıyla Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundaki açık işlerden öncelikli olarak istenen beceriler Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisidir. Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubundaki açık işlerden öncelikli olarak istenen beceriler sırasıyla Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir

En fazla açık iş olan çağrı merkezi müşteri temsilcisi mesleğinde sırasıyla bilgisayar kullanımı ve takım çalışması; dokuma konfeksiyon makineci mesleğinde, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ile Yeterli

Mesleki/Teknik Bilgi ve Takım Çalışması; kağıt imal işçisi mesleğinde ise bilgisayar kullanımı en fazla aranan beceriler olmuştur.

Arama kanalı ile beceriler karşılaştırıldığında bütün arama kanallarında istenen becerilerde ufak tefek farklılıklar hariç aynı beceri türleri istenmektedir. Bitlis genelinde açık işlerde en fazla talep edilen beceri "Takım Çalışması" ikinci sırada "Bilgisayar Kullanımı"dır. Gazete-İlan vb. arama kanalında öne çıkan beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir. İŞKUR arama kanalında ise en fazla istenen beceri Takım Çalışması becerisidir.

Beceriler ile açık işlerin aranma süresi karşılaştırıldığında açık işlerin yüzde 96,8'inin 0-30 günlük bir sürede arandığı görülmektedir. Bitlis ilindeki açık işlerin karşılanma süresi ile talep edilen beceriler arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. 0-30 günlük arama süresindeki becerilerde ilk beceri talebi Takım Çalışması olurken, 31-89 gün ve 90+ gündür aranan elemanlarda talep edilen becerilerdeki ilk tercih Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir.

Açık işlerde istenen beceriler ile açık iş olan meslekler ve bu mesleklerdeki çalışma koşulları yakından ilgilidir. Her meslek için belirlenmiş beceriler üzerinden analiz yapılabilmektedir. Meslekler için talep edilen genel beceriler tespit edilmekte, her meslek için o mesleğe özgü beceri tespiti yapılamamaktadır.

Açık iş olan mesleklerde talep edilen asgari eğitim düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Hem Türkiye genelinde açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmez Bitlis genelinde ise genel lise olmuştur. Bitlis'te açık işlerin yüzde 22,8' için herhangi bir eğitim durumu istenmemektedir.

Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

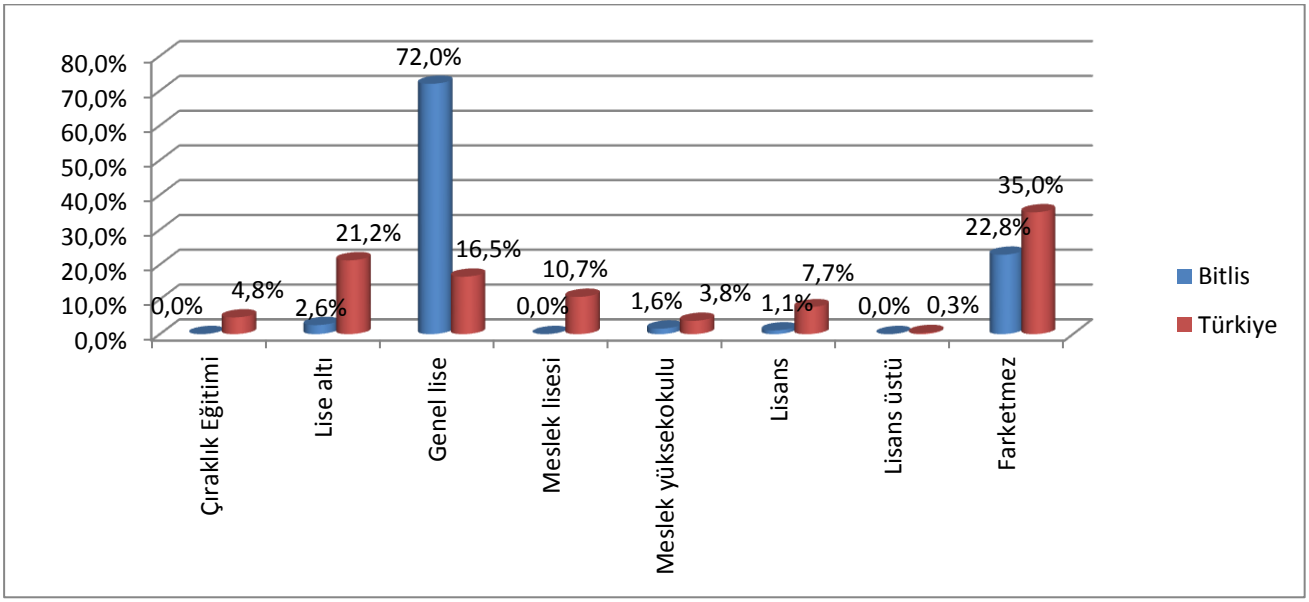

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ile Türkiye genelinin açık işlerde istenen eğitim düzeylerinde en fazla talep edilen ilk üç eğitim düzeyi fark etmez, lise altı ve genel lise şeklinde aynıdır. Bitlis genelinde açık işlerde Meslek Lisesi, Lisansüstü ve Çıraklık Eğitim düzeyleri talep edilmemiştir. Bitlis ilindeki açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi Türkiye Geneline göre düşüktür.

Hem Türkiye genelinde hem de Bitlis'te en yüksek oranda fark etmez seçeneğinin çıkması işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "*biz işyerinde eğitiriz*" mantığında olduklarını göstermektedir. Bazı mesleklerde belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Öğretmen, Mühendis, Uzman gibi mesleklerde en az Lisans seviyesinde bir eğitime ihtiyaç vardır. Ancak Satış Danışmanı, Garson, Beden İşçisi gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyi aranmayabilir. Mesleklerin bu yapısı açık işlerdeki eğitim düzeyi talebini doğrudan etkilemektedir.

Tablo 35: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Fark etmez	0,0%	22,6%	23,7%	22,8%
Lise altı	70,4%	0,0%	0,0%	2,6%
Genel lise	19,9%	0,0%	75,2%	72,0%
Meslek yüksekokulu	9,6%	77,4%	0,0%	1,6%
Lisans	0,0%	0,0%	1,1%	1,1%
Genel Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te eğitim düzeyi ile açık işlerde talep edilen cinsiyet durumu incelendiğinde; en fazla açık iş cinsiyeti ve eğitim düzeyi de fark etmezdir. Cinsiyet tercihi kadın olan açık işlerde en çok talep edilen eğitim düzeyi yüzde 70,4 ile lise altı, bunu takiben yüzde 19,9 ile genel lise olmuştur. Cinsiyet tercihi erkek olan açık işlerde eğitim düzeyi meslek yüksekokulu olarak yüzde 77,4 ve bunu takiben yüzde 22,6 ile fark etmez talep edilmektedir. Kadınlarda talep edilen açık işlerde istenen eğitim düzeyi, erkeklerde istenen eğitim düzeyine göre daha yüksektir.

Tablo 36: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Sektörler	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Fark etmez
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Toptan Ve Perakende Ticaret	30,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	69,2%
İmalat	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%	1,9%	96,3%
İnşaat	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**2,6%**	**72,0%**	**0,0%**	**1,6%**	**1,1%**	**22,8%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlerin talep ettiği eğitim düzeyleri incelendiğinde inşaat, imalat, toptan ve perakende ticaret sektörlerinde en çok tercih edilen eğitim düzeyi fark etmez iken, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe lisans, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe meslek yüksekokulu, idari destek hizmet faaliyetleri ve eğitim sektöründe ise genel lise eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Meslek Grubu	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,0%	99,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	0,0%	19,8%	0,0%	0,0%	0,0%	80,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	74,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	9,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	90,8%
Genel Toplam	**2,6%**	**72,0%**	**0,0%**	**1,6%**	**1,1%**	**22,8%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi karşılaştırıldığında; hizmet ve satış elemanları, nitelik gerektirmeyen meslekler, sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek gruplarında en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmezdir. Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar için genel lise, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları meslek gruplarında talep edilen eğitim düzeyi ise meslek yüksekokulu olarak belirtilmiştir. Profesyonel meslek mensupları meslek grubunda ise Lisans mezunu talebi ön plandadır. Tesis ve makine operatörü ve montajcılar ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda Meslek Lisesi, MYO, Lisans ve Lisansüstü mezunu talep edilmemiştir.

Açık işlerin arama kanalı türleri ile eğitim düzeyi arasındaki bağlantı üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Tablo 38: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla
Fark etmez	98,4%	93,7%	4,7%	98,4%
Lise altı	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel lise	1,1%	0,0%	0,0%	98,9%
Lisans	51,2%	24,1%	50,6%	51,2%
Meslek yüksekokulu	100,0%	0,0%	0,0%	77,4%
Genel Toplam	**27,7%**	**21,7%**	**1,8%**	**95,9%**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında söz konusu olan açık işlerin için talep edilen eğitim düzeyleri itibariyle arama kanalları incelendiğinde eğitim düzeyinin fark etmediğinin belirtildiği açık işlerde işverenlerin ağırlıklı olarak akraba-eş-dost ve İŞKUR arama kanallarını tercih ettiği görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı olarak

akraba-eş dost aracılığıyla aramaktadır. Lisans eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı olarak akraba-eş-dost ve internet-sosyal medya aracılığıyla aramaktadır. İlgili eğitim düzeylerindeki açık işlerde işverenler tarafından ağırlıklı olarak tercih edilen arama kanalları (akraba-eş-dost ve İŞKUR) ile Bitlis genelinde söz konusu olan tüm açık işler için işverenler tarafından ağırlıklı olarak tercih edilen arama kanalları (akraba-eş-dost ve İŞKUR) benzeşmektedir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi ile açık işlerin aranma süresi arasındaki ilişki ele alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 39: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Lise altı	100,0%	0,4%	0,0%
Genel lise	100,0%	0,0%	0,0%
Meslek yüksekokulu	100,0%	0,0%	0,0%
Lisans	66,7%	33,3%	0,0%
Fark etmez	95,3%	0,0%	4,7%
Genel Toplam	**98,6%**	**12,6%**	**1,1%**

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te Lise altı, Genel Lise ve Meslek Yüksekokulu eğitim düzeylerinde eleman 0-30 gün içinde temin edilebilirken, Lisans düzeyinde eğitim almış eleman talebi yüzde 95,3 0-3- gün yüzde 33,3 ile 31-89 günde temin edilebilmektedir.

Tablo 41 değerlendirildiğinde eğitim düzeyi arttıkça veya azaldıkça açık işin aranma süresi uzamaktadır veya kısalmaktadır şeklinde bir ifade kurulamayacaktır.

Bitlis'te ilinde sektörlerin önemli bir bölümü açık işini çok uzun vadede aramamaktadır. Kısa vadede eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Tablo 40: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Sektör	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
İmalat	98,1%	1,9%	0,0%
İnşaat	100,0%	0,0%	0,0%
Toptan Ve Perakende Ticaret	76,9%	0,0%	23,1%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	100,0%	0,0%	0,0%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**98,6%**	**0,4%**	**1,1%**

Kaynak: İPA 2015

Toptan ve Perakende sektöründe açık işlerin yüzde 23,1'i 90+ gün süre ile kapatılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 41: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

İşyeri Yaşı	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
0-4	99,6%	0,4%	0,0%
5-9	86,8%	0,0%	13,2%
25+	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	98,6%	0,4%	1,1%

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yaşı ile açık işlerin aranma süresi kıyaslandığında 25+ işyerlerinin açık işlerinin yüzde 100'ünü 0-30 gündür aradığı gözlemlenmiştir. 0-4 yaş arası işyerlerinin açık işlerini doldurmakta zorlanmadığı ve sadece yüzde 0,4'lük bir kısmını 31+ gündür aramakta olduğu görülmüştür. Açık işlerini karşılamakta zorlanan yaş grubu yüzde 13,2'lik oranla 90+ gündür eleman arayan 5-9 yaş grubudur.

Tablo 42: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Meslek Grup	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	100,0%	0,0%	0,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	100,0%	0,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	66,7%	33,3%	0,0%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	64,1%	0,0%	35,9%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	100,0%	0,0%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	98,6%	0,4%	1,1%

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerin aranma süreleri incelendiğinde; açık işlerin çoğunluğunun 0-30 günlük bir arama süresi içinde olduğu görülmüştür. Açık işlerde temininde en çok zorlanılan meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve Profesyonel Meslek Mensupları olmuştur.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işyerlerine son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri de sorulmuştur. Bu bilgi işverenin açık işlerinin yanı sıra, karşılamakta güçlük çektikleri meslekleri içerdiği için önemli bir bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır.

Bitlis ilindeki işyerlerinin yüzde 16,5'i eleman bulmakta güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde yüzde 26,9'dur. Bitlis ilinin işgücü piyasasında işyerleri aradığı elemanı bulmakta oldukça sıkıntı çekmektedir.

Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

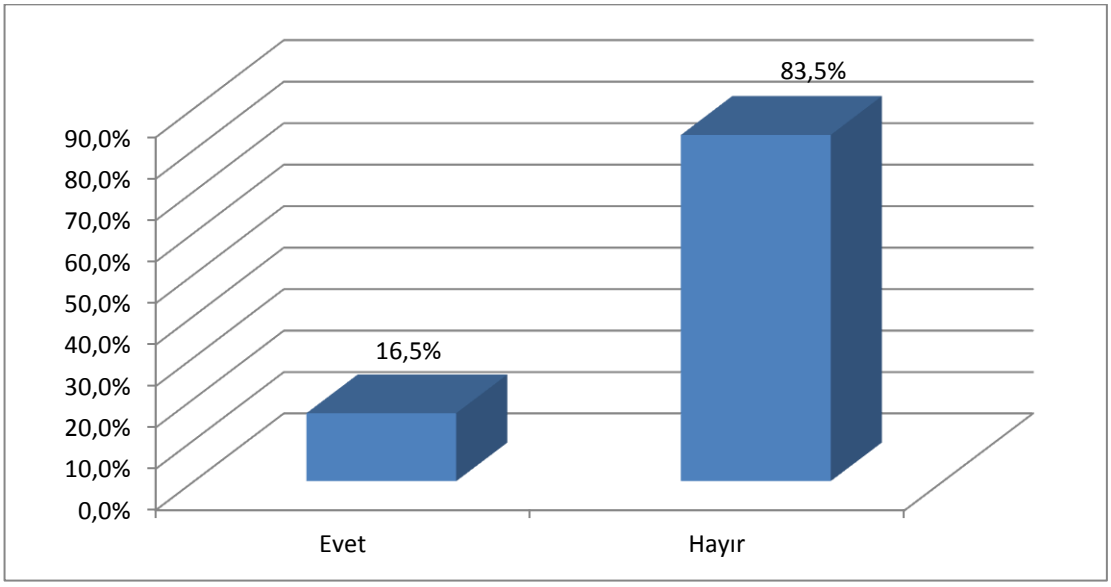

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yüzde 16,5'unun aradığı elemanı bulmakta zorluk çekmesi Bitlis ili işgücü piyasasının arz ve talep yapısında bir uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. İşverenler istedikleri elemanı bulurken zorluk çekmemektedirler. Temininde güçlük çekilen mesleklerde güçlük çekilme nedenine ilişkin bilgilere çalışmanın ilerleyen kısımlarında değinilecektir.

Bitlis ilinde sektörel olarak eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin durumu incelendiğinde; eleman temininde en fazla güçlük çeken işyerleri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Bu sektörü sırası ile inşaat ve eğitim sektörleri izlemektedir. Bu sektörler ilde işyeri sayısı en fazla olan sektörlerdir. Daha iyi bir analiz için sektördeki toplam işyerlerinin ne kadarının eleman temininde güçlük çektiğine bakmak gerekir.

Tablo 43: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Sektör	2014 10+			2015 10+		
	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	8	7	88%	8	2	25%
Toptan ve Perakende Ticaret	77	27	35%	73	14	19,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18	5	28%	18	5	29,4%
Bilgi ve İletişim	2	1	50%	2	0	0,0%
İmalat	35	15	44%	34	9	26,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4	0	0,0%	3	0	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7	2	29%	7	1	14,3%
Ulaştırma ve Depolama	14	2	14%	14	2	14,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	17	2	12%	16	4	25%
Eğitim	16	7	44%	16	7	46,7%
İnşaat	195	25	13%	168	11	6,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16	5	31%	16	6	35,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağ.	4	1	25%	4	1	25%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi	1	0	0,0%	1	0	0,0%
Genel Toplam	414	99	24%	380	62	16,3%

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İPA çalışması kapsamında ziyaret edilerek cevap alınan 10 ve daha fazla çalışanı olan işyeri sayısı, 2014 yılı İPA çalışmasında cevap alınan işyeri sayısından 34 işyeri eksik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bununla beraber söz konusu işyerlerinde temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında önemli oranda azalış gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz sene işgücü temininde sıkıntı çektiğini belirten işyerlerinden 32 işyeri bu yıl temininde güçlük çekme durumundan ayrılmıştır.

2014 yılı İPA çalışmasında Bitlis'teki işyerlerinin yüzde 24'ünün eleman temininde güçlük yaşadığı görülmüştür. Başka bir ifadeyle 2014 yılı İPA çalışmasında işverenlerin her 4 tanesinden biri eleman temininde güçlük yaşadığını belirtmiştir. 2015 yılında ise bu oranın 7,7'lik puanlık bir azalışla yüzde 16,3 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu azalma yukarıda da belirtildiği gibi özellikle 2014 yılı İPA çalışmasında temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında azalışın olmasından kaynaklanmaktadır.

İşgücü temininde güçlük çeken işyerleri sektörel olarak geçtiğimiz yıl ile karşılaştırıldığında farklılaşmanın en çok insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinde 63 puanlık bir azalış gerçekleşmiştir. Daha sonra sırayı bilgi ve iletişim sektörü almaktadır.

Bitlis'te 2015 yılı İPA çalışmasında son bir yıl içerisinde 337 kişinin işgücünün temininde güçlük çekildiği görülmüştür.

Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Açık İş Eleman Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	143	56
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	59	9
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	45	204
Hizmet ve Satış Elemanları	33	5
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	30	4
Profesyonel Meslek Mensupları	22	3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5	1
Genel Toplam	337	282

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen kişiler meslek grupları bazında irdelendiğinde yüzde 42,3'lik pay ve 143 kişi ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Daha sonra sırayı yüzde 17,5'lik pay ve 59 kişi ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, yüzde 13,5'lik pay ve 45 kişi ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grupları takip etmektedir.

Açık işler meslek grubu bazında incelendiğinde ise nitelik gerektirmeyen meslekler ayrı tutulmak üzere benzer bir sıralama söz konusudur. Büro Hizmetlerinde çalışan elemanlar meslekler grubu açık işlerde yüzde 72,3'lük pay ve 204 kişi ile ilk sırada yer alırken, temininde güçlük çekilen kişilerde yüzde 13,5'lik pay ve 45 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Nitelik gerektirmeyen mesleklerde elemen temininde güçlük çekilme durumunun açık işlere göre düşük olması bir kez daha mesleki ve teknik eğitimin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Bitlis ilinde meslek gruplarına göre açık iş oranları ile toplam çalışan sayısına temininde güçlük çekilen kişilerin oranlandığı temininde güçlük çekilme oranı Grafik 17'de beraber değerlendirilmiştir.

Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

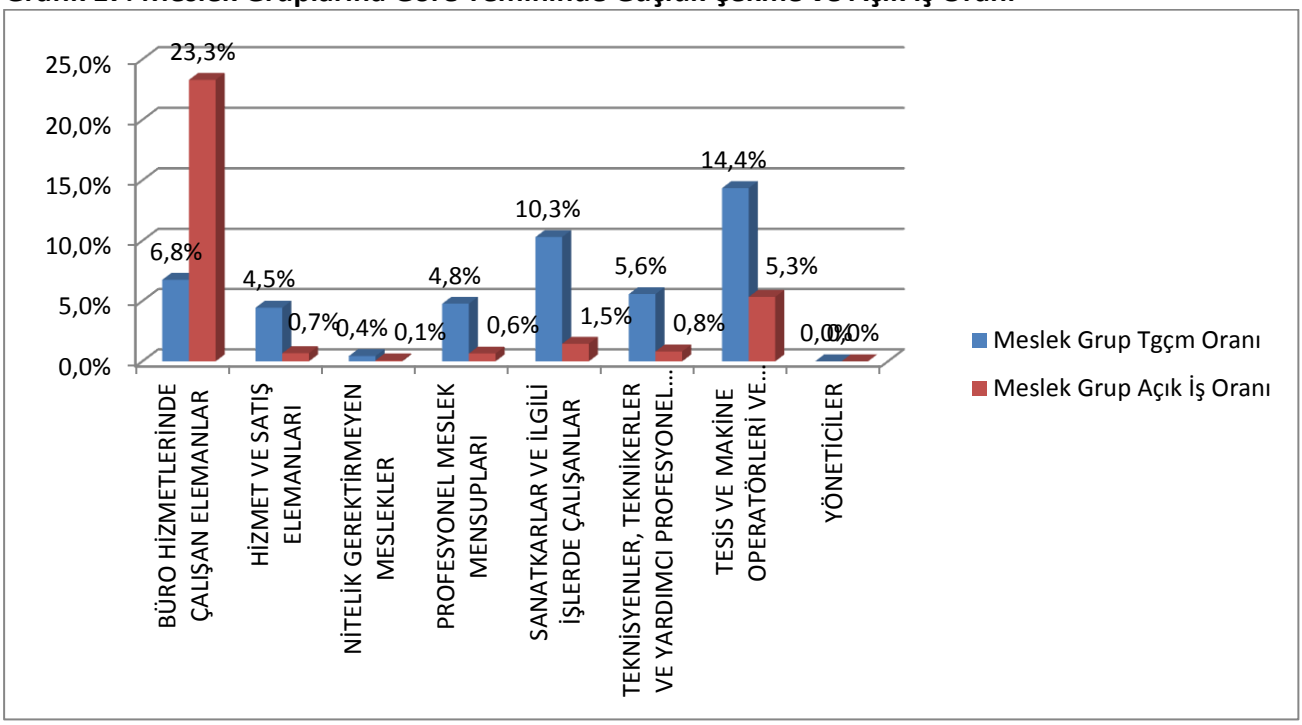

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması sonuçlarına göre Bitlis'te tesis ve makine operatörleri ve montajcılar çalışanlar meslek grubunda çalışanların yüzde 14,4'ünün temininde güçlük çekilmektedir. 2015 İPA' da ikinci sırayı yüzde 10,3 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu ve yüzde 6,8 ile büro hizmetlerinde çalışanlar meslek grupları yer almaktadır. Burada dikkat çekici olan durum yüzde 0,4 ile yedinci sırada olan nitelik gerektirmeyen meslekler grubunun 2014 yılı İPA çalışmasında yüzde 3 ile yine beşinci sırada yer almasıdır.

2015 yılı İPA çalışması kapsamında Bitlis'te eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 45: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek	Dağılım
Dokuma Konfeksiyon Makineci	35,6%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	11,9%
Elektrik Teknikeri	4,7%
Aşçı	3,8%
Isı Yalıtımcısı	3,3%
Elektrik Tesisatçısı-Bina	3,2%
Diğer Elektrik Tesisatçıları	2,5%
Garson (Servis Elemanı)	1,8%
Otomotiv Mekanikçisi	1,7%
Diğer	31,5%
Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleği yüzde 35,6'lık payla ilk sırada yer almaktadır. En fazla açık iş olan ikinci meslek konumundadır. En fazla eleman temininde güçlük çekilen ilk 10 meslek ile en fazla açık iş olan ilk 10 mesleğin 2 tanesi ortaktır. Bu meslekler Bitlis işgücü piyasasında eleman ihtiyacı olan ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdir. Özellikle bu mesleklere yönelik aktif istihdam tedbirleri alınmalıdır.

Temininde güçlük çekilme nedenleri eleman temininde güçlük çekilen mesleklerde teşhisi doğru koyabilmemizi sağlamaktadır.

Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

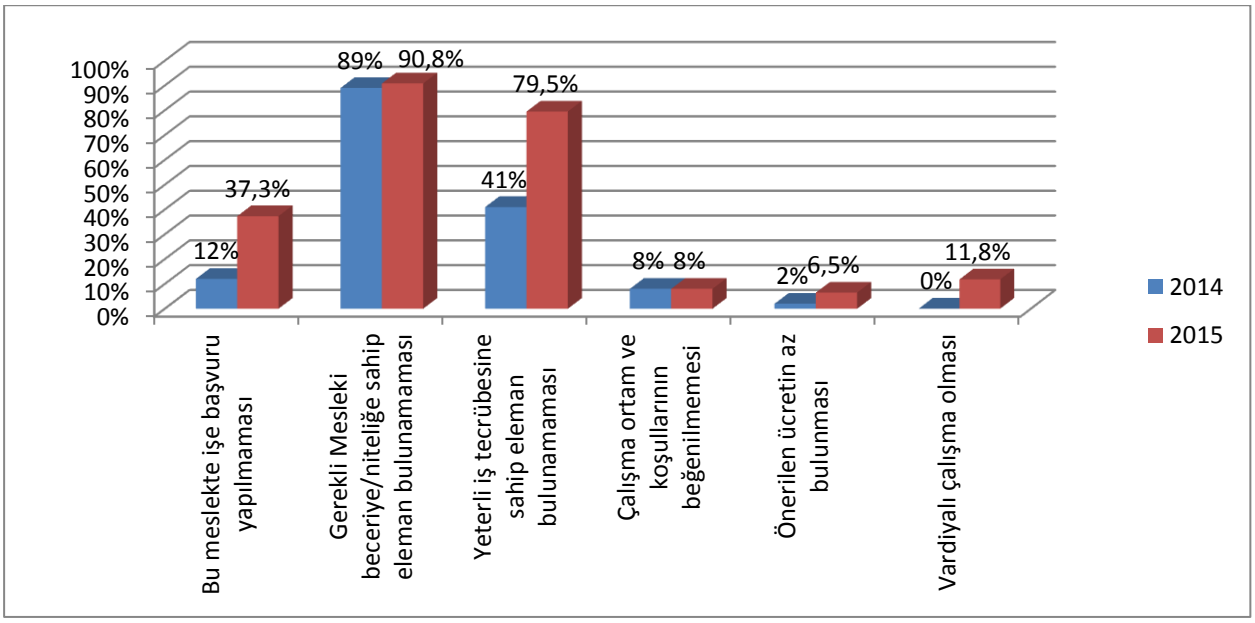

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışmasında işverenlere temininde güçlük çektikleri işgücü için;

- Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması,
- Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması,
- Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması,
- Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi,
- Önerilen Ücretin Az Bulunması,
- Vardiyalı Çalışma Olması

nedenlerinden kendilerine uygun olanlarını seçmeleri istenmiştir. 2014 ve 2015 yılı İPA çalışmasının talep tarafını oluşturan işverenler tarafından doldurulan nedenler Grafik 18'de karşılaştırılmıştır. Buna göre farklılaşmanın en çok olduğu neden "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" olarak karşımıza çıkmaktadır. 2014 yılında temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 41'i söz konusu nedeni işaretlerken, bu çalışmada aynı neden 38,5 puanlık bir artışla yüzde 79,5 işveren tarafından işaretlenmiştir. 2015 yılında işverenler tarafından daha çok işaretlenen nedenler ise geçtiğimiz yıla göre 1,8 puanlık artışla yüzde 90 işveren tarafından işaretlenen "Gerekli Mesleki Beceriye Sahip Eleman Bulunamaması" ve 25,3 puanlık artışla yüzde 37,3 işveren tarafından işaretlenen "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" nedenleridir. Bununla beraber 2014 yılında temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 2'si "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenini işaretlerken, bu yıl aynı neden 4,5 puanlık bir artışla yüzde 6,5 oranında işaretlenmiştir. Nedenlerin sadece işveren görüşlerini yansıttığı düşünüldüğünde bu sonuçlar normal olarak değerlendirilebilir.

Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

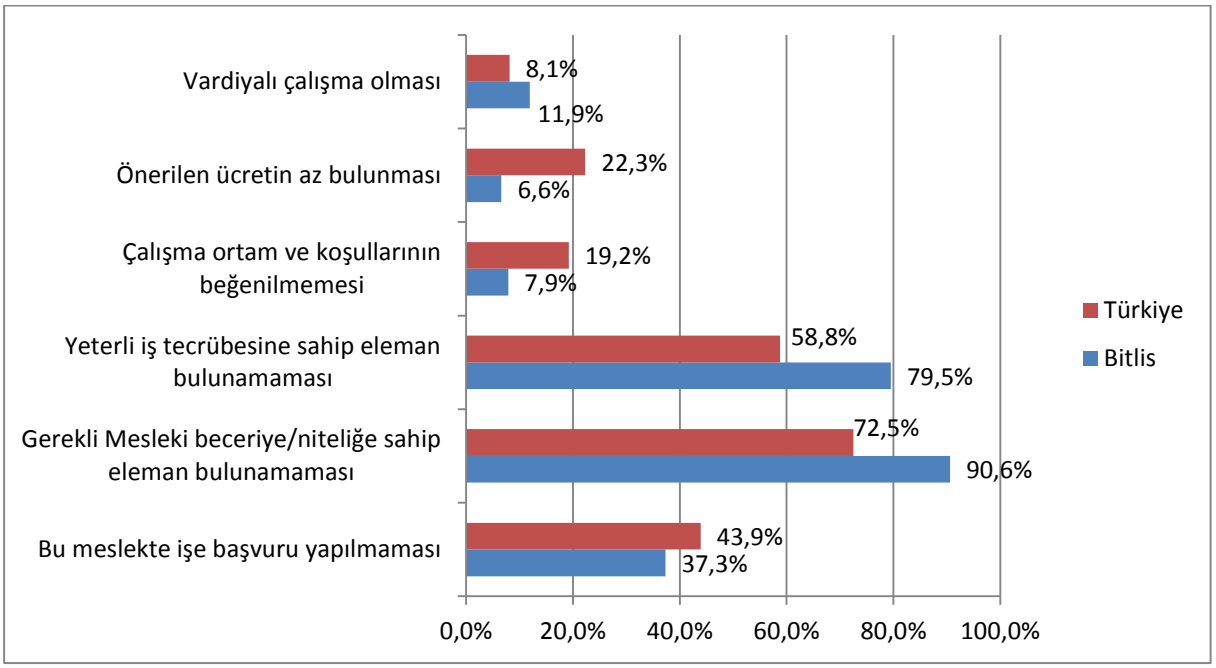

Kaynak: İPA 2015

İşgücü temininde güçlük çekme nedenleri Bitlis ve Türkiye genelinde değerlendirildiğinde ilk üç neden sıralamasının aynı olduğu görülmektedir. Bununla beraber Bitlis'te işverenlerin Türkiye geneli işverenlerinden daha yüksek oranlarla "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" nedenlerini işaretlediği görülmektedir. Ancak neden sıralamasında Bitlis'i Türkiye geneli sıralamasından ayıran iki neden vardır. Bunlardan ilki "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi" , ikincisi de 9,4 puanlık farkla "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenleridir. Söz konusu iki neden de Bitlis'teki işverenler tarafından temininde güçlük çekme nedeni olarak daha az işaretlenmiştir. Başka bir ifadeyle işverenler bu nedenleri işgücü temininde karşılaştıkları güçlükte etkin bir neden olarak değerlendirmemektedirler. Adı geçen nedenler işgücü piyasasının arz tarafı olan işgücünü doğrudan ilgilendirmektedir. Dolayısıyla nedenlerin dağılımı sadece işverenlerin görüşünü yansıtmaktadır.

Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

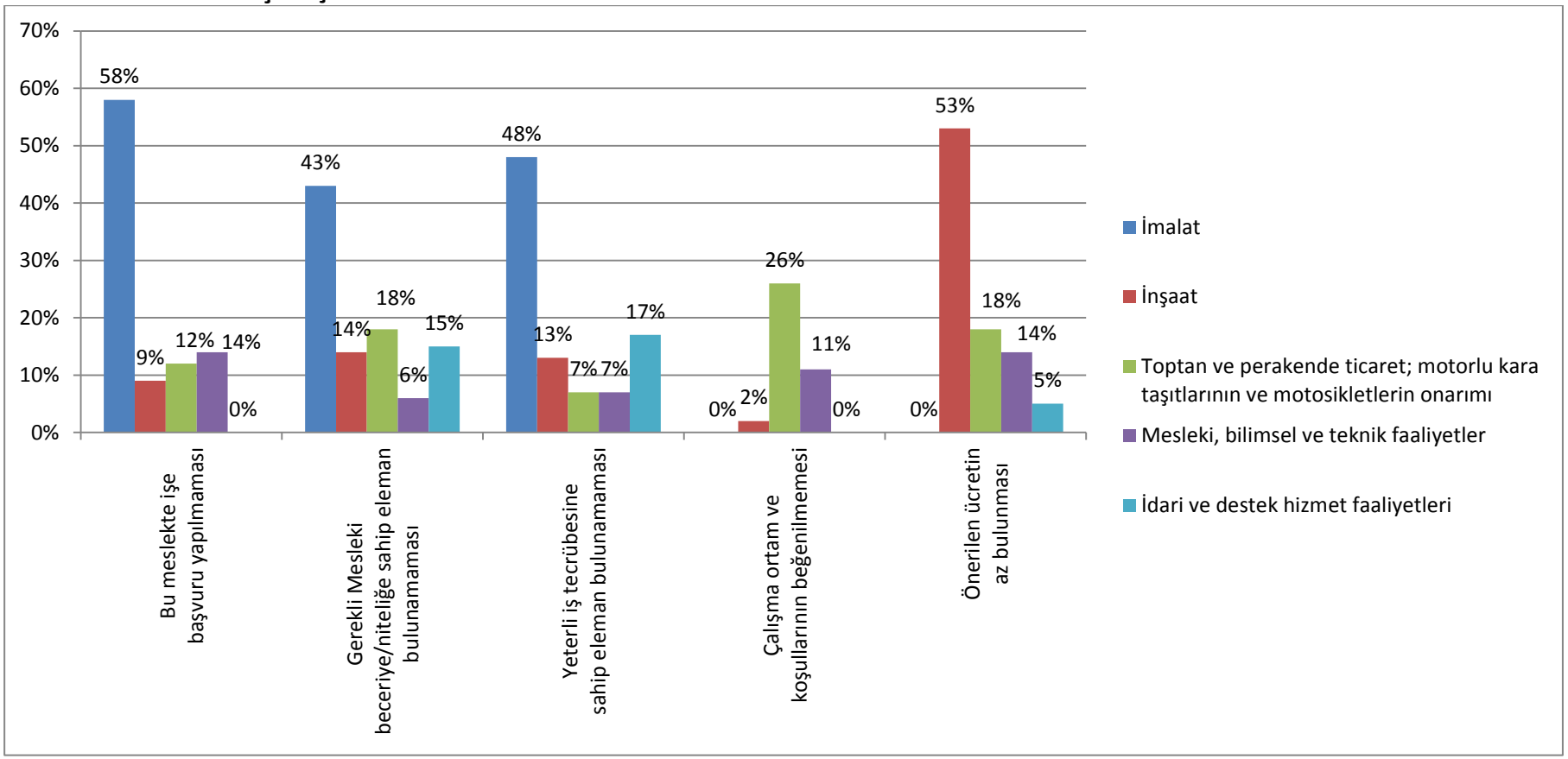

Kaynak: İPA 2015

*Grafikte Sektörler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Temininde güçlük çekme nedenleri sektörler özelinde incelendiğinde; toptan ve perakende ticaret, imalat, inşaat ve konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektörlerinde "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedeni ilk sırada yer almaktadır. Her dört sektörde de sırayı "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" nedenleri takip etmektedir. İdari ve destek hizmetleri sektöründe ise işgücü temininde güçlük çekme nedeni olarak ilk sırada "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenleri gelmektedir.

Nedenler özelinde sektörler incelendiğinde; "Önerilen Ücretin Az Bulunması" ve "Vardiyalı Çalışma Olması" nedenlerinin, özellikle İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işverenler açısından işgücü temininde bir engel olarak görüldüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. "Vardiyalı Çalışma Olması" nedeni tüm işverenler tarafından daha çok işaretlenmemiştir.

Tablo 46: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
DOKUMA KONFEKSİYON MAKİNECİ	58%	100%	100%	0%	0%	0%
ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	0%	100%	100%	0%	0%	100%
ELEKTRİK TEKNİKERİ	0%	100%	0%	0%	0%	0%
AŞÇI	0%	61%	61%	16%	30%	0%
ISI YALITIMCISI	100%	100%	100%	0%	0%	0%
ELEKTRİK TESİSATÇISI-BİNA	0%	100%	100%	0%	0%	0%
DİĞER ELEKTRİK TESİSATÇILARI	0%	100%	38%	0%	38%	0%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	0%	33%	17%	50%	0%	0%
OTOMOTİV MEKANİKÇİSİ	50%	50%	100%	0%	0%	0%
ELEKTRİK-ELEKTRONİK MÜHENDİSİ	22%	100%	0%	0%	0%	0%
İŞ MAKİNELERİ BAKIM VE ONARIMCISI	0%	100%	79%	79%	0%	0%
BEKO LODER (KAZICI - YÜKLEYİCİ) OPERATÖRÜ	50%	100%	100%	50%	50%	0%
SIHHİ TESİSATÇI/ISITMA VE SIHHİ TESİSATÇI	100%	100%	100%	0%	0%	0%
KAĞIT İMAL İŞÇİSİ	0%	100%	0%	0%	0%	0%
PAZARLAMACI	0%	100%	50%	0%	0%	0%
HARİTA TEKNİKERİ	0%	0%	100%	100%	0%	0%
İNŞAAT TEKNOLOJİSİ TEKNİKERİ	100%	100%	100%	0%	100%	0%

Kaynak: İPA 2015

*Meslekler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Tabloda da görüldüğü gibi temininde güçlük yaşanan mesleklerin başında yer alan Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğinde teminde güçlük yaşanmasının sebebi yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması olarak yansımıştır. Bununla beraber ısı yalıtımcısı ve sıhhi tesisatçı mesleklerinde eleman bulunamaması bu mesleklerde başvurunun olmamasından kaynaklanmaktadır. Otomotiv Mekanikçisi mesleğinde temininde güçlük çekilme nedeninin yüksek oranlarda bu meslekte yeterlilikleri olan tecrübeli eleman bulunamamasından kaynaklanmıştır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi veya bu mesleklerde olan işgücünün yeterliliklerinin geliştirilmesi karşılanamama sorununu hafifletebilecektir.

Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleğinde vardiyalı çalışma olması eleman teminde güçlük yaşanmasına neden olmuştur.

Tablo 47: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	Temininde Güçlük Çekmeyen İşyeri	Temininde Güçlük Çeken İşyeri
Eleman Talebi	74%	70%
İEP	53%	51%
İşveren Danışmanlığı	68%	41%
Kurs	6%	5%

Kaynak: İPA 2015

Raporun bu kısmında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri temininde güçlük çekme durumlarına göre incelenmiştir. Buna göre işgücü temininde güçlük çeken işyerleri, güçlük çekmeyen işyerlerine göre işbaşı eğitim programları, işveren danışmanlığı ve işbirliği ile mesleki eğitim (Kurs) hizmetlerinden daha yüksek oranda faydalandığı görülmektedir. Bununla beraber her iki işyeri durumu için mevzuat danışmanlığı hizmetinden faydalanma konusunda fark olmamakla birlikte, işgücü temininde güçlük çekmeyen işyerleri eleman temini hizmetinde 1 puanlık farkla daha fazla faydalanmaktadır.

İşgücü temininde güçlük çekme ve çekmeme durumlarına göre farklılaşmanın en çok olduğu hizmet işveren danışmanlığıdır.

Tablo 48: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

	10+		
Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
İmalat	2	3	5
Toptan ve Perakende Ticaret	1	3	4
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1	5	6
İnşaat	1	1	2
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2	2	4
Ulaştırma ve Depolama	1	1	2
Genel Toplam	**8**	**15**	**23**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan her 3 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelediğimizde ise; ulaştırma ve depolama sektöründe vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin yarısı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran toptan ve perakende ticaret sektöründe yüzde 25, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe yüzde 16,6'dır.

Vardiyalı çalışma yapılan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 21'de sunulmuştur.

Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

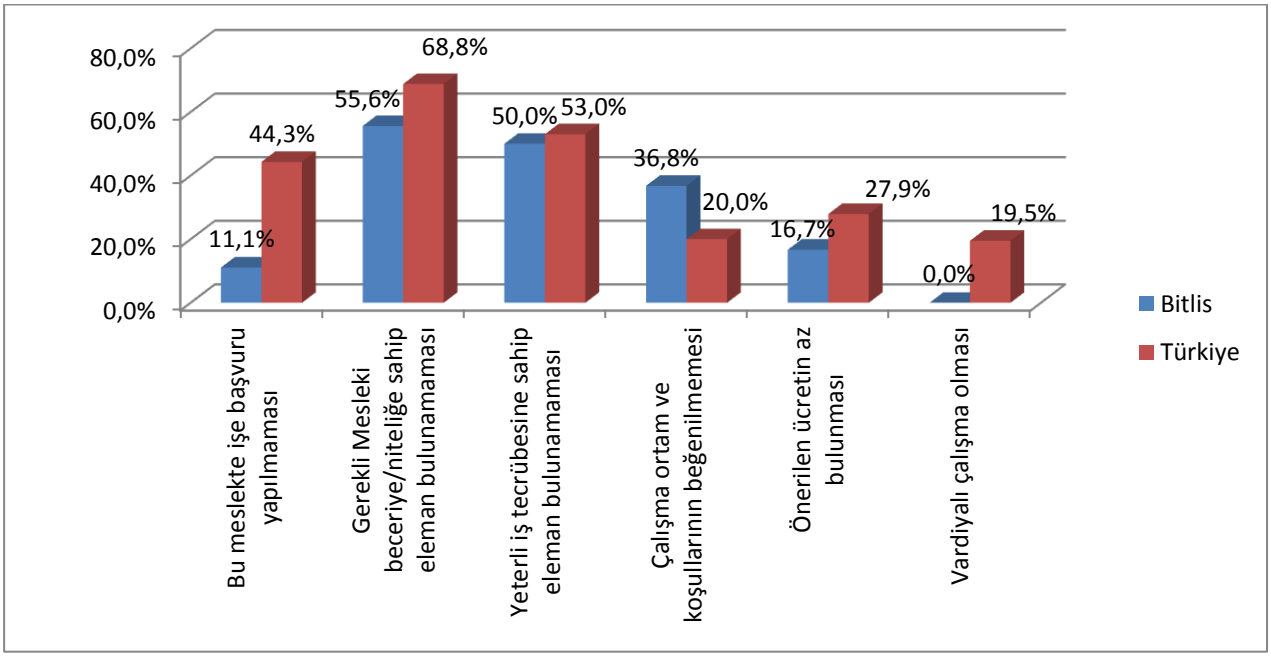

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması gelmiştir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekmelerinin en düşük oranlı nedenlerinden birinin Vardiyalı Çalışma olması dikkat çekicidir. Ancak Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde temininde güçlük çekilme nedeni olarak Vardiyalı Çalışmanın oranı yüzde 4'tür. Vardiyalı Çalışma yapmanın eleman temininde güçlük çekme konusunda ön planda olan bir neden olmadığı görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istenilen elemanın temininde gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması en büyük problemdir.

Vardiyalı çalışma yapma konusunda ise Bitlis ile Türkiye geneli benzerlik göstermektedir.

Tablo 49: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

	10+		
Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	TGÇM Toplam
İmalat	1	1	2
İnşaat	0	1	1
Toptan Ve Perakende Ticaret	0	1	1
Genel Toplam	1	3	4

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. İhracat yapan işyerlerinin yüzde 25'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Bitlis'te ihracat yapan işyerlerinden imalat sektöründe bulunanların yarısı eleman temininde güçlük çekilmektedir.

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 22'de sunulmuştur.

Part-time çalışanı olan işyerlerinin ise yüzde 16,6'sı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,4'tür.

Tablo 50: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

	10+		
Sektör	**TGÇM Evet**	TGÇM Hayır	Genel Toplam
İmalat	0	1	1
Toptan Ve Perakende Ticaret	0	1	1
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0	2	2
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	1	0	1
Eğitim	0	1	1
Genel Toplam	1	5	6

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Bitlis'te mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri sektörleri dışında kalan part-time çalışana sahip olan işyerleri eleman temininde güçlük çekmektedir.

İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işverenlerin işyerlerindeki istihdamı gelecek dönemlerde ne kadar artırmayı veya azaltmayı planladıklarına ilişkin tahminleri derlenmiştir. Bu kapsamda işverenlere 2016 yılı Mart-Nisan döneminin öngören istihdam artış ya da azalışına ilişkin tahminleri alınmıştır. İşverenlerin şu an ki mevcut istihdamlarını esas alarak dört seçenekli bir yanıtlama vermeleri talep edilmiştir. Buna göre mevcut istihdam işverenin öngörüsüne göre ya artış gösterecek ya azalacak ya da değişmeyecektir. Bu üç seçeneğin dışında işverenin fikrim yok söyleme seçeneği de mevcuttur.

İşyerlerinin çalışma biçimlerine göre diğer bir anlamda özelliklerine göre net istihdam değişim oranları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 51: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları

İşyerinin Çalışma Biçimi	NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	4,1%
İhracat Yapan İşyerleri	87,5%
Part-time Çalışanı Olan İşyerleri	5,3%
Genel Toplam	20,4%

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 4,1 oranında mevcut istihdamın artacağı beklenmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam artışı yüzde 87,5 part-time çalışanı olan işyerlerinde ise yüzde 5,3 oranında istihdam artışı beklenmektedir. İl genelinde istihdam artış beklentisi yüzde 20,4'tür. İhracat yapan işyerleri kapasitelerini yüksek oranda arttırma eğilimindedirler. Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine baktığımızda NİDO vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 2,9, İhracat yapan işyerlerinde yüzde 2,8 ve part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 2,6'dır.

Sektörlere göre Net İstihdam Değişimi incelendiğinde istihdam azalışı beklenen sektör olmadığı görülmektedir. Aynı tabloyu Türkiye geneli için incelediğimizde sadece eğitim sektöründe istihdam azalışı beklendiğini diğer sektörlerde ise istihdam artışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 52: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
İnşaat	434	34,50%
İmalat	259	34,00%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	200	29,90%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	136	17,20%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	40	23,70%
Eğitim	9	2,50%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	8	3,20%
Diğer hizmet faaliyetleri	7	1,50%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4	400,00%
Ulaştırma ve depolama	3	1,50%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1	0,30%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1	1,80%
Genel Toplam	**1102**	**20,4**

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te bilgi ve iletişim ve madencilik taş ocakçılığı sektörlerinde artış beklentisine rağmen herhangi bir değişiklik beklememektedir.

Bunun yanı sıra inşaat sektörü yüzde 400 oranında 4 kişilik mevcut istihdamda artış bekleyerek sektörler arasında en yüksek oranda artış bekleyen sektör olmuştur. Yüzde 34,5'lik bir oranla bu sektörü inşaat sektörü takip etmektedir ki burada da 434 kişilik bir istihdam artışı beklentisi söz konusudur. Çalışmanın uygulandığı dönemde mevsimsel şartların normale göre daha soğuk olması İnşaat sektörünü olumsuz etkilemiştir. Bu nedenle geleceğe dair daha pozitif bir bakış açısı oluşmuştur.

Türkiye genelinde de ilk sırada İnşaat sektörü bulunurken daha sonra Bilgi ve İletişim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri gelmektedir. Bitlis ilinde NİDO beklentisi Türkiye geneline göre daha yüksek olsa da artış beklentisi belirli sektörler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimlerine baktığımızda istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamaktadır. Türkiye genelinde tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir.

Tablo 53: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	NET İSTİHDAM DEĞİŞİMİ	NİDO
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	368	64,40%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	331	33,20%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	210	31,30%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	101	8,70%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	47	8,80%
Hizmet Ve Satış Elemanları	34	4,50%
Profesyonel Meslek Mensupları	9	2,00%
Yöneticiler	1	0,40%

Kaynak: İPA 2015

Bitlis'te meslek gruplarına göre net istihdam artışını değerlendirdiğimizde 368 kişilik istihdam artışı beklentisiyle sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu ilk sırada yerini almıştır. Bu meslek grubunu sırasıyla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve büro hizmetlerinde çalışan elemanlar takip etmektedir.

Meslek gruplarına net istihdam değişim oranları açısından baktığımızda yine sıralamanın değişmediği ve yüzde 64,4 oranında sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların ilk sırada olduğu görülmektedir. Aynı şekilde takip eden sektörler de sırasıyla şu oranlarda belirlenmiştir; tesis ve makine operatörleri ve montajcılar yüzde 33,2 oranında, büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubu için ise yüzde 31,3 ile net istihdam oranında değişiklik beklenmekte, diğer bir anlamda bu ölçüde bir mevcut istihdam artışı beklenmektedir.

En düşük artışın beklendiği yöneticiler meslek grubunda ise 1 kişilik artış yüzde 0,4'lük bir dilime tekabül etmektedir.

Türkiye genelinde de en yüksek oranda sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda istihdam artışı beklenmektedir. Daha sonra tesis ve makine operatörleri ile hizmet ve satış elemanları gelmektedir.

Tablo 54: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
DOKUMA KONFEKSİYON MAKİNECİ	AĞIR KAMYON ŞOFÖRÜ
ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	MATEMATİK ÖĞRETMENİ-ORTAÖĞRETİM
AĞIR KAMYON ŞOFÖRÜ	TÜRK DİLİ VE EDEBİYAT ÖĞRETMENİ-ORTAÖĞRETİM
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	KİMYA ÖĞRETMENİ-ORTAÖĞRETİM

Kaynak: İPA 2015

En fazla istihdam artışı beklenen meslekler ile en fazla istihdam azalışı beklenen mesleklerin içerisinde İnşaat ve eğitim sektörüne ait mesleklerin ağırlığı dikkat çekicidir. İstihdam azalışı beklenen mesleklerin daha fazla eğitim gerektiren meslekler olması yine dikkat çekicidir.

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek amaçlanmaktadır. Toplam 68 farklı meslekte 1111 kişilik istihdam artışı beklenirken, 4 farklı meslekte de 9 kişilik istihdam azalışı beklenmektedir.

İstihdam artış/azalış beklentisi bölümünde buraya kadar istihdam artış/azalış beklenen kişi sayısına ve özelliklerine ilişkin veriler sunulmuştur. Bu tabloda ise istihdam artışı/azalışı bekleyen veya fikri olmayan işyerlerine ilişkin verilere yer verilecektir.

Tablo 55: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

Sektörler	İstihdam Artışı %	İstihdam Azalışı %	İstihdam Değişmeyecek	Fikrim Yok %
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	12,5%	*	25%	62,5%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	*	*	33,3%	66,7%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	16,7%	*	44,4%	33,3%
Toptan Ve Perakende Ticaret	26%	*	28,7%	43,8%
Ulaştırma Ve Depolama	14,3%	7,1%	28,6%	50%
Bilgi Ve İletişim	*	*	*	25,0%
İmalat	23,5%	*	14,7%	61,7%
İnşaat	7,1%	*	21,4%	71,4%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	6,3%	*	37,5	56,7%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6,3%	*	31,2%	62,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	28,6%	*	28,5%	42,9%
Eğitim	31,2%	6,2%	18,7%	37,5%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklim. Üretim Ve Dağıtım	25%	*	*	75%
Genel Toplam	15%	0,5%	24,5%	60%

Kaynak: İPA 2015

Sektörlere göre Bitlis'teki işverenlerin istihdam artışı-azalışı beklediği ya da değişiklik olmayacağını belirttiği ya da fikrim yok diye bahsettiği işyeri oranları Tablo 58'de görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren Bitlis'teki işyerlerinin yaklaşık yüzde 60'ının geleceğe ilişkin bir fikri veya öngörüsü bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yaklaşık yüzde 42'dir. Yine Bitlis'te işyerlerinin yaklaşık yüzde 24,5'i istihdamının değişmeyeceğini belirtirken bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,6'dır. Bitlis ilinde işyerlerinin yüzde 15'i biri geleceğe pozitif şekilde bakarak istihdamlarının artacağını tahmin ederken sadece yüzde 0,5'i istihdamlarında azalış beklentisi içindedir. Türkiye genelinde ise yüzde 16,4'ü istihdam artışı beklerken, yüzde 3,2'si istihdam azalışı beklemektedir.

SONUÇ

Bitlis İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir TÜİK ve İŞKUR'dan alınmıştır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türk işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı çok yüksektir. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt da Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Bitlis ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranının Türkiye'den daha yüksek olmasına yol açmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

Bitlis'te istihdam oranı azalırken, işsizlik oranı artmaktadır. İşsizlik oranının yükselmesinde iki etken vardır. Genç nüfus ve kadınlar. 2013 yılı Hane halkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre ilde işsizlik oranı %10,6, istihdam oranı %41,5 ve işgücüne katılım oranı ise %46,5'dir.

2013 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz beden işçisi (genel) mesleğindedir. Kayıtlı işsizlerin %54,6'sı bu meslektedir. Beden işçisi mesleğini %6,6 ile büro memuru(genel) mesleği takip etmektedir.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların sadece %18,1'i kadındır ve bu oran bir önceki yıla göre %6,9'luk artış göstermiştir.

Çalışanlarının %36,6'sı kadın olan imalat sektöründeki işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı %8,9, çalışanlarının % 13,6'sının kadın olduğu idari ve destek hizmet faaliyetleri işyerlerinin toplam

ağırlığı içindeki oranı %4,2, çalışanlarının %41,9'unun kadın olduğu İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri toplam işyerleri içindeki ağırlıkları %2,1'dir.

Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Bitlis'te ancak daha yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre hakim oldukları iki meslek türü vardır. Birinci meslek türü dokuma konfeksiyon makineci ve çağrı merkezi müşteri temsilcisi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ve okul öncesi öğretmeni, hemşire ve gibi yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir. Diğer bir ifade ile kadınlar ya belirli becerileri gerektiren düşük eğitimli mesleklerde veya yüksek eğitim düzeyi isteyen mesleklerde çalışmaktadır.

Bitlis ilinde özel sektör işyerlerinde işyeri sayısı bakımından inşaat sektörü, çalışanlar itibariyle inşaat ve imalat sektörleri lokomotif sektörlerdir. Açık işlerde en fazla açık işin olduğu sektör idari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektörü olmakta ve bu sektörü imalat ve toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. Açık işlerin %71,2'si idari ve destek hizmet faaliyetleri, %19,1'i imalat , %4,6'sı toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Ulaştırma ve depolama, bilgi ve iletişim, konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri, su temini faaliyetleri sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımında en büyük paya sahip olan ana meslek grubu büro hizmetlerinde çalışan elemanlardır.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek çağrı merkezi müşteri temsilcisidir. Bu mesleği dokuma konfeksiyon makineci ve kağıt imal işçisi takip etmektedir. Temininde en çok zorluk çekilen meslek %35,6'sı ile dokuma konfeksiyon makineci mesleğidir. Bu mesleği çağrı merkezi müşteri temsilcisi takip etmektedir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok genel lise en az ise lisans üstü eğitim düzeyi talep edilmiştir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralamasında işverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada yeterli iş tecrübesine sahip olmaması, üçüncü sırada meslekte eleman olmamasıdır.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir.

Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

EKLER

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Örnek No :.....

İşletmenin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:..... Unvanı :

Tarih ....:..... Telefonu :

E-Posta ....:..... İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

2

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık isiniz için aşağıdaki seceneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ ➡ Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
ADANA	4.255	240	4.495
ADIYAMAN	800	22	822
AFYONKARAHİSAR	1.375	59	1.434
AĞRI	461	9	470
AKSARAY	785	29	814
AMASYA	627	27	654
ARDAHAN	95	5	100
ARTVİN	343	21	364
AYDIN	1.962	116	2.078
BALIKESİR	2.252	135	2.387
BARTIN	421	22	443
BATMAN	1.039	16	1.055
BAYBURT	99	3	102
BİLECİK	431	23	454
BİNGÖL	541	6	547
BİTLİS	433	8	441
BOLU	629	36	665
BURDUR	507	31	538
ÇANAKKALE	988	60	1.048
ÇANKIRI	252	15	267
ÇORUM	1.043	36	1.079
DENİZLİ	2.961	148	3.109
DİYARBAKIR	2.502	56	2.558
DÜZCE	1.028	24	1.052
EDİRNE	715	52	767
ELAZIĞ	1.310	38	1.348
ERZİNCAN	393	11	404
ERZURUM	1.199	40	1.239
ESKİŞEHİR	2.068	115	2.183
GAZİANTEP	3.435	207	3.642
GİRESUN	842	26	868
GÜMÜŞHANE	192	3	195
HAKKARİ	201	8	209
HATAY	2.208	128	2.336

IĞDIR	238	6	244
ISPARTA	675	54	729
KAHRAMANMARAŞ	1.805	59	1.864
KARABÜK	458	26	484
KARAMAN	477	26	503
KARS	279	14	293
KASTAMONU	701	36	737
KAYSERİ	3.307	153	3.460
KIRIKKALE	405	32	437
KIRKLARELİ	658	47	705
KIRŞEHİR	377	13	390
KİLİS	172	5	177
KONYA	4.466	200	4.666
KÜTAHYA	1.106	46	1.152
MALATYA	1.431	52	1.483
MANİSA	2.331	125	2.456
MARDİN	1.333	21	1.354
MERSİN	3.638	180	3.818
MUĞLA	2.537	231	2.768
MUŞ	426	10	436
NEVŞEHİR	780	23	803
NİĞDE	535	34	569
ORDU	1.313	52	1.365
OSMANİYE	897	34	931
RİZE	808	35	843
SAKARYA	1.984	113	2.097
SAMSUN	2.246	119	2.365
SİİRT	369	12	381
SİNOP	370	16	386
SİVAS	1.129	53	1.182
ŞANLIURFA	2.365	62	2.427
ŞIRNAK	613	5	618
TEKİRDAĞ	2.447	108	2.555
TOKAT	918	32	950
TRABZON	2.283	92	2.375
TUNCELİ	152	5	157
UŞAK	889	35	924

VAN	1.194	23	1.217
YALOVA	581	35	616
YOZGAT	613	29	642
ZONGULDAK	1.014	62	1.076
Tamsayım Toplam	88.712	4.090	92.802
Örnekleme Yapılan İller	10+ Örneklem İşyeri Sayısı	2-9 İşyeri Sayısı	Toplam
ANKARA	6.911	979	7.890
ANTALYA	4.289	444	4.733
BURSA	2.931	427	3.358
İSTANBUL	8.493	3.311	11.804
İZMİR	6.276	750	7.026
KOCAELİ	4.201	210	4.411
Örnekleme Toplam	33.101	6.121	39.222
Genel Toplam	121.813	10.211	132.024

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek “zamana bağlı eksik istihdam” ve “yetersiz istihdam” kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İ}ş\text{g}\text{ü}cü = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ş\text{s}izler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 16 Mart - 30 Nisan tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İ}ş siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

> ***1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar:*** Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
>
> ***1.2. Diğer:*** Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ İstihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ İstihdam}{Toplam\ İstihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0-14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{üst}\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15-64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Ek 4- Ek Tablolar

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI-2015/1.DÖNEM							
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 Haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
İnşaat	168	1.257	7	44	434	0,6%	34,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	73	792	13	34	136	1,6%	17,2%
İmalat	34	762	54	131	259	7,1%	34,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri	18	266	0	16	8	0,0%	3,0%
İdari ve Destek Hizmetleri	16	669	201	45	200	30,0%	29,9%
Eğitim	16	339	2	13	9	0,6%	2,7%
Mesleki ve Teknik Faaliyetler	16	64	3	22	1	4,7%	1,6%
Ulaştırma ve Depolama	14	203	0	7	3	0,0%	1,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	8	310	2	4	1	0,6%	0,3%
Diğer Hizmetler	7	471	0	2	7	0,0%	1,5%
Elektrik, Gaz, Buhar Üretimi	4	169	0	19	40	0,0%	23,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3	26	0	0	0	0,0%	0,0%
Bilgi ve İletişim	2	85	0	0	0	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	1	0	0	4	0,0%	400,0%
Genel Toplam	**380**	**5.414**	**282**	**337**	**1.102**	**5,2%**	**20,4%**

EK:5 2 İle 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri BİTLİS

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yanında 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri de ziyaret edilmiştir.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için hem Türkiye geneli il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmektedir. Söz konusu işyerleri için il düzeyinde tahmin üretilmemiştir. Bu nedenle raporun bu bölümüne kadar 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerinin verileri kullanılmamıştır. Bu bölümde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinin illerinde ziyaret ettikleri 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine ilişkin veriler paylaşılacaktır.

2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan soru kâğıdı uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde çalışma kapsamında toplam 10 bin 211 adet 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinin 6 bin 512 tanesine soru kâğıdı uygulanırken 3 bin 699 tanesinden çeşitli nedenlerle cevap alınamamıştır.

Bu kapsamda Bitlis ilinde 8 işyeri ziyaret edilmiş olup, söz konusu işyerlerinin 8 tanesi için soru kâğıdı uygulanmıştır. Bu bölümde 8 işyerinden elde edilen veriler üzerinde durulacaktır. Söz konusu veriler ham veriler olup, genelleştirme katsayısı Türkiye geneli tahmin üretecek şekilde verildiği için genelleştirilmiş verilerin il düzeyinde bilgi veren bir çalışmada kullanılmasının uygun olmayacağı düşünülmüştür. Ayrıca 2 ile 9 kişi arası işyerlerine ait veriler ili genellemediği için 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin verileri ile karşılaştırma yapılmamıştır.

Çalışma kapsamında Bitlis ilinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı 8 işyerine soru kâğıdı uygulanmış olup bu işyerlerinin yaklaşık yüzde 50'si Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

Tablo 6 İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	İşyeri	Erkek	Kadın	Toplam
Toptan ve perakende ticaret	4	10	0	10
Madencilik ve taş ocakçılığı	1	1	0	1
Ulaştırma ve depolama	1	1	0	1
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	1	0	1
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	1	0	1
Toplam	8	14	0	14

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki 17 sektörün 5 tanesinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir.

Söz konusu işyerlerinde toplam 14 kişi çalışmaktadır. Bu işyerlerinde çalışanların tamamı erkektir. En fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ve en fazla çalışan bu sektöründedir.

Bu iş yerlerinin hiçbirisinde açık iş talebi yoktur.

Toplamda 2 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen meslek Mobilya Montaj İşçisidir.

Temininde güçlük çekilen mesleğin temininde güçlük çekilme nedenine bakıldığında yüzde 100 oranında Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasıdır. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, Önerilen ücretin az bulunması ve Vardiyalı çalışma olması teminde güçlük çekilme nedeni olarak belirtilmemiştir.

Bitlis ilinde çalışma kapsamında ziyaret edilen 2 ile 9 kişi arası istihdam eden işyerlerinde istihdamın bir yıl sonra toplamda azalacağı tahmin edilmiştir. İstihdamın yüzde 7,1 oranında azalacağı öngörülmüştür.

Tablo 2 İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler		İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	
Meslek	Sayı	Meslek	Sayı
		AĞIR KAMYON ŞOFÖRÜ	1

Kaynak: İPA 2015

Bitlis ilinde genel olarak 1 kişilik bir istihdam azalışı beklemektedir. Azalış olacak meslek ise Ağır Kamyon Şoförü mesleğidir.